

Šmarnogorski razgledi

Informator krajanov Gameljn, Rašice, Šmartna in Tacna

Številka 10, oktober 2019, naklada 1350 izvodov

Mestna občina Ljubljana
City of Ljubljana

Opisane sta državnosti
naslova in izdajateljice,
študent in tu, Ljubljana
LJUBLJANA
NOST/CITY
OF/LJUBLJANA
TUŠKI
Opisane sta državnosti
naslova in izdajateljice,
študent in tu, Ljubljana
LJUBLJANA
NOST/CITY
OF/LJUBLJANA
TUŠKI

Uvodni nagovor urednice

Dragi sokrajani, drage sokrajanke!

Minilo je pol leta in pred vami je zopet nova številka Šmarnogorskih razgledov. Že če boste bežno prelistali ta krajevni informator, boste lahko opazili, kaj vse se je v tem kratkem preteklem času dogajalo v naši četrtni skupnosti. Hkrati pa tudi že razmišljamo o prihodnosti in napovedujemo dogodke, ki nam bodo popestrili dogajanje pred koncem leta. Ob tej priliki pa bi vas želela opozoriti tudi na prispevke, ki nas obveščajo, kaj vse se bo v bližnji prihodnosti dogajalo na naših cestah, še posebej na tacenskem mostu. Vsa ta dela bodo od nas zahtevala največjo možno potrpežljivost, da se ob zelo verjetnih prometnih zastojih ne bomo preveč razburjali! Ohranimo mirne živce in pomislimo na olajšanje po končanih delih!

Pa še na to bi vas rada opozorila, da bo mogoče Šmarnogorske razgledne prebirati tudi na spletni strani naše četrtne skupnosti.

Hvala vsem, ki ste nesebično sodelovali pri pripravi tokratnih Šmarnogorskih razgledov v upanju da jih bodo sokrajanke in sokrajani z zanimanjem prebirali.

Mag. Alenka Pirjevec

Vsebina

Uvod

Svet četrtne skupnosti

Utrinki

Novičke

Uredniška ekipa:

mag. Alenka Pirjevec (glavna urednica)

dr. Dragan Matić

Monika Morgenstern Vrhovnik

Brigita Pavlič

Naslovnica:

Nad Potjo na goro (foto: Brigita Pavlič)

Lektorirala:

mag. Alenka Pirjevec

Tisk:

Martin Artelj s.p. - Tiskarna Artelj

ISSN C508-8666

Mestna občina Ljubljana
Četrtna skupnost Šmarna gora
Pločanska 8
1211 Ljubljana - Šmartno

Telefon: (01) 511 06 33
Faks: (01) 511 06 34
E-pošta: mol.smarnagora@ljubljana.si

URADNE URE
Ponedeljek: 8.30 - 13
Sreda: 8.30 - 12 in 13 - 17
Petek: 8.30 - 12

Dan ČS Šmarna gora

Brigita Pavlič (foto: arhiv ČS)

V počastitev Dneva ČS, ki ga praznujemo 5. maja, v spomin na ustanovitev osnovne šole v Šmartnu, vsako leto izvedemo razširjeno sejo s krajanji in prireditev. Tudi letošnja razširjena seja Sveta ČS s krajanji je potekala v osnovni šoli Šmartno. Poleg kulturnega programa, ki sta ga izvedla učenca OŠ, sta delo in program predstavila Oddelek za zdravstvo in socialno varstvo Mestne občine Ljubljana in zavod za oskrbo na domu, dr. Jurij Šilc pa je spregovoril o zgodovini vile ob Gameljščici. Kot vsako leto, je vodja varnostnega okoliša Policijske postaje Ljubljana - Šiška podal varnostno poročilo za ČS Šmarna gora za leto 2018, ki je zelo dobro (varnostna ocena prav dobro) in informacije o samozaščitnih ukrepih za varnost in varovanje premoženja. Krajanji so bili seznanjeni še s poročilom treh prostovoljnih gasilskih društev. Predsednik sveta ČS Primož Burgar je nato še predstavil delo v preteklem mandatnem obdobju in plan dela ter krajanom odgovarjal na vprašanja.

Tanja Muha, nekdanja članica Sveta ČS in pobudnica, da so se »rodili« Šmarnogorski razgledi je prejela priznanje ČS.

Tanja Muha je prejela priznanje

Ruska dača –vila ob Gameljščici v Zgornjih Gameljnah je bila z odlokom Mestne občine Ljubljana razglašena za kulturni spomenik lokalnega pomena. V letu 2018 je bila obnovljena njena zunanost, zaključek obnovitvenih del v njeni notranjosti pa je sovpadal z Dnevom ČS. Obnovljena zunanost in notranjost vile ob Gameljščici v Zgornjih Gameljnah, ki je pred tem več let propadala, je bil pravi magnet za takšno prireditev. K sodelovanju smo povabili lastnika in naleteli na izjemen posluš, da obnovljeno vilo prvič predstavijo našim krajanom. Po nekaj mesečnih usklajevanjih in pripravah je prireditev, ki je potekala 10. maja, odlično uspela, v zadovoljstvo vseh. Še dan pred tem, deževno vreme, na dan prireditve pa lepo sončno vreme, je privabilo lepo število obiskovalcev, ki so si lahko kot prvi ogledali notranjost vile in imeli kaj videti: prostori v notranjosti opremljeni z pohištvo in umetninami, ki izvirajo prav iz tega časa, na stenah slike pomembnih osebnosti priznanih slikarjev, ohranjeni leseni deli stropov, šablonske poslikave v nekaterih prostorih. Na žalost se ni ohranil noben originalni kos pohištva nekdanjih lastnikov. Za popestritev in vodenje programa je poskrbel igravec Jernej Kuntner v vlogi gospoda Franca Petriča, resnične zgodovinske osebnosti, nekdanjega lastnika vile. Obiskovalce sta pozdravila in nagovorila podžupan MO Ljubljana g. Dejan Crnek in predsednik Sveta ČS g. Primož Burgar.

Podžupan Dejan Crnek

Predsednik Sveta ČS Primož Burgar

Na prireditvi je sodelovalo 11 društev, ki so predstavila svoje dejavnosti ,opremo in sodelovala pri izvedbi kulturnega programa. Nekateri presenečeni, drugi odprtih ust, najmlajši pa kot v gledališču, so nemo strmeli v Alenko Pirjevec, ki je z lutko Baletka, izvedla cvetlični valček Petra i. Čajkovskega.

Zanimanje je bilo veliko

Alenka Pirjevec in lutka Baletka

Vokalna skupina Krila

Glasbena skupina Junema

Ob koncu kulturnega programa je za zabavo skrbela glasbena skupina Junema.

Predstavitev projekta ureditve regionalne ceste R3 Lj.-(Šentvid) – Vodice, skozi naselje Šmartno

Brigita Pavlič

Na predstavitvi, ki je potekala 5. junija 2019 v Osnovni šoli Šmartno so predstavniki Direkcije RS za infrastrukturo (DRSI), občine in projektant predstavili podrobnosti projekta. Investicija zajema rekonstrukcijo regionalne ceste R3-639/1141 Lj (Šentvid) – Vodice, skozi naselje Šmartno, investitor je Direkcija RS za infrastrukturo, sofinancer pa Mestna občina Ljubljana.

Rekonstrukcija ceste zajema izboljšanje smernega in višinskega poteka trase ceste, ureditev komunalne infrastrukture, odvodnjavanja, križišč in priključkov, površin za pešce, prehodov za pešce, podpornih konstrukcij ter prometno opremo. V letu 2019 je predviden zaključek projektiranja in recenzije, nadaljevanje pridobivanja zemljišč vključno s služnostmi ter novelacija sofinancerskega sporazuma. V letu 2020 sledi nadaljevanje pridobivanja zemljišč, v kolikor le-ta ne bodo pridobljena v letu 2019 ter razpis za izvedbo. Izvedba gradbenih del je predvidena za leti 2020/2021, sredstva za izvedbo bodo planirana v državnem proračunu za leti 2020/2021. Leta 2022 naj bi bil projekt finančno zaključen. V kolikor bo pridobivanje zemljišč potekalo hitreje, se pričetek rekonstrukcije lahko začne izvajati prej.

Projektant je krajanom predstavil situacijo ureditve ceste (kje bodo prehodi za pešce, avtobusna postajališča, hodniki za pešce...) Pri projektiranju je bilo izvedeno nekaj manjših posegov, saj je projektant želel ugoditi vsem zahtevam lastnikov zaradi česar je v novem projektu nekaj novih služnosti za zemljišča. Nekaj lastnikov zemljišč pa še ni podpisalo pogodb za odkup. Krajanom so podali naslednje predloge in zahteve:

- Omejitev hitrosti na 40 km/h ostane;
- V bližini uvoza naselja Preloge naj se umesti prometni otok za zmanjšanje hitrosti;
- Ker grbina omeji hitrost, naj se prehodi za pešce izvedejo na grbini;
- Namestitev dodatnega merilca hitrosti »VI VOZITE«;

Kot je povedal predstavnik Direkcije RS za infrastrukturo, naj bi se v letošnjem letu pričela tudi rekonstrukcija tacenskega mosta.

Vodja Oddelka za gospodarske dejavnosti in promet (OGDP) MU MOL je povedal, da se bo pri rekonstrukciji ceste skozi Šmartno ter na vseh ulicah v sklopu izgradnje kanalizacijskega omrežja – aglomeracij, izvedla celotna infrastruktura (plin, optika, obnova vodovoda, obnova in novogradnja kanalizacije ter meteorne kanalizacije in javna razsvetljava). Po uspešnem izvedenem razpisu za izvajalca, predvidoma v juniju, bo Mestna občina Ljubljana krajanom predstavila projekte.

Obnova tacenskega mosta

Primož Burgar, predsednik Sveta ČS ŠG

Direkcija za ceste je konec avgusta objavila razpis za rekonstrukcijo mosta čez Savo v Tacnu, ki predvideva obnovo mosta in delov cestišč, ki se navezujeta na križišči na eni in drugi strani reke Save. V primeru, da bo izvajalec izbran brez večjih razpisnih zapletov (pritožbe, revizije,...) lahko pričakujemo, da se bo obnova pričela še v letošnjem letu. V razpisu je namreč naveden rok obnove, ki naj bi trajal okvirno 300 dni, pri čemer je predvidena obnova tako konstrukcije mostu, kot tudi obnova vozišča. Ob vozišču bodo seveda obnovljeni tudi vse ograje in pločniki, most pa bo dobil tudi obojestransko kolesarsko stezo. Obnova bo glede na razpisne pogoje po-

tekala počasi iz razloga, da bo most med rekonstrukcijo ostal prevozen na način izmeničnega enosmernega prehajanja.

Obnovo bo izvajala država in ne MO Ljubljana, saj je celotna trasa Tacenske ceste, Ceste vstaje in ceste skozi Šmartno v državni lasti in je zato tretirana kot državna cesta. Marsikdo je v zadnjih dneh tudi omenjal, da naj bi ta obnova zaustavila obnovo ceste skozi Šmartno. Na junijski predstavitvi občanom v OŠ Šmartno pod Šmarno goro je bilo glede obnove tega dela slišati, da se bo najprej obnavljala cesta skozi Šmartno in šele kasneje Tacenski most ter cesta skozi Tacen. Vendar pa kljub temu, da se bo obnova Tacenskega mosta pričela prej, kot so na Direkciji pričakovali, to nikakor ne pomeni, da se bo obnova ceste v Šmartnu odmaknila v kasnejši čas.

Center Četrtna skupnosti Šmarna gora

Primož Burgar, predsednik Sveta ČS ŠG

Prebivalci ČS Šmarna gora veste, da se že leta in leta govori, da bo v Šmartnu zrasel Center ČS Šmarna gora. Prav tako pa tudi veste, da do sedaj kaj oprijemljivega ni bilo videti. V vseh teh letih je nastalo več različnih omenjenega objekta, ki pa so iz različnih razlogov vedno bila obležala v predalih. Lani spomladi pa se je zadeva končno začela premikati lani spomladi, ko je takrat sprejeti Občinski prostorski načrt dokončno zarisal območje, kjer bo center v resnici postavljen. MO Ljubljana je letos odkupila manjkajoče zemljišče in konec avgusta tudi v Uradnem listu RS razpisala poziv t.i. promotorjem, oziroma poziv zasebnim partnerjem, ki bi imeli gospodarski interes v delu samega objekta. Omenjeni razpis se je zaključil sredi oktobra, rezultati pa bodo znani še letos.

V objektu bo za t.i. gospodarski del namenjenih več kot 1.000 m² trgovskih in skladiščnih površin in več kot 600 m² površin namenjenih zdravstvenim in lekarniškim dejavnostim. Preostanek pa bo predstavljal t.i. družbeni del, kjer so predvidene vsebine, ki bodo vsem nam izboljšale kakovost življenja. Tako so predvidene vsaj naslednje vsebine:

Idejna zasnova Centra ČS Šmarna gora

- mladinski center
- dnevni center (namenjen starostnikom in medgeneracijskemu povezovanju)
- knjižnica
- večja dvorana z okoli 200 sedeži
- prostori Četrtnke skupnosti
- večnamenska galerija (razstave, druženje, prireditve, ...)

Center bo imel v kletnem delu na voljo tudi 77 parkirnih mest. Lokacija centra se nahaja točno pod sedanjo pošto v Šmartnu in predstavlja prvo fazo celostne ureditve prostora s prepotrebним centrom, saj kot vidite so v njem predvsem vsebine, ki nam bodo izboljšale kakovost življenja. Ob sami izgradnji centra, je MO Ljubljana pričela z aktivnostmi tudi z drugo fazo urejanja prostora na tem območju, ki pa zajema prostor med novo zgrajenim Centrom ČS in pokopališčem. Tako je pristojni oddelek MO Ljubljana že pričel s postopki za nakup zemljišča. Prostor bo v osnovi namenjen otroškemu in športnemu igrišču ter parkovni ureditvi, pri čemer pa je predvideno tudi večje število dodatnih parkirnih mest, ki bodo namenjena tako obiskovalcem Centra ČS, kot tudi obiskovalcem pokopališča in seveda obiskovalcem Šmarne gore.

Ob uspešnem razpisu za izbiro zasebnega partnerja, se pričakuje, da bi v največ letu dni bilo pridobljeno potrebno gradbeno dovoljenje, kar bi pomenilo, da bi načrtovani objekt v roku dveh let tudi v resnici zaživel.

ŠPORTNO DRUŠTVO ŠMARTNO-TACEN Razgibane poletne počitnice

Tekst in foto: Manca Hace

Poletje in z njim počitnice so se za letos poslovili in zaželeli dobrodošlico novemu šolskemu letu. Naj bo za vse otroke spodbudno, obetavno in bogato. Takšno, kot je v koledarskem pomenu jesen, ki je še na pragu nedoživetega. Naj izživi svoje poslanstvo v barvitih odtenkih in žetvah tega letnega časa.

Do krajanov četrtnke skupnosti in občanov mesta Ljubljane čutimo dolžnost, da spregovorimo o delu društva in predstavimo vtise otrok, ki so v naši sredini letošnje poletje preživljali teden dni brezskrbnega počitnikovanja. V času od 1.julija do 31.avgusta smo gostili preko 270 otrok iz območja Mestne občine Ljubljana. Pretežni del časa smo se nahajali na športnih površinah Nogometnega kluba Arne Tabor 69 na Brodu (6 tednov) in na večnamenskem prostoru Športnega centra Gibišport v Klečah (3 tedni). Pripravili smo pester in raznolik športno-gibalni program

Kopališče Kodeljevo

Ura pravljice- foto: Luka Zajc

kombiniran z obiski zunanjih institucij in z dopolnilnimi dejavnostmi ustvarjalnega angažiranja. Najtoplejše dneve v počitniških tednih smo imeli rezervirane za obiske kopališča Kodeljevo ali Laguna.

Otroke so en dan v tednu prijazno pozdravili knjižničarji in knjižničarke Mestne knjižnice Ljubljana - Knjižnice Šentvid. Vsako skupino smo obogatili za eno pravljico, za eno življenjsko popotnico. Pripovedovali in pogovarjali smo se o izkušnjah in doživetjih gusarja Berta na morju, potovanju malega čevlja Bana, življenjskih navadah in slabih razvadah muhe Malke, se prisrčno nasmejali vragolijam dveh predšolskih otrok Kosprdca in Teletine. Občudovali smo vztrajnost, željo, odločnost, odrekanje slovenskih športnih šampionov in šampionk, ki so nastali pod peresom priljubljenega pisatelja za otroke, Primoža Suhodolčana. Enega od uvodnih športnih nagovorov je ostalim otrokom v skupini počitniškega varstva prebral član našega društva, prisluhnili pa smo tudi učenki, ki nam je predstavila avtorsko pravljico delo. Zaključno pravljico smo posvetili pšenici, najlepšemu cvetu, v katerem se skriva zaklad-seme.

Glede na to, da prihajamo iz Četrtna skupnosti Šmarna gora se spodobi, da smo v ponudbo programa umestili pohodniške izlete na Šmarno goro. Med hojo v hrib smo poslušali poskočnost srčnega utripa in pridobivali na kondiciji, medtem ko smo si na poti v dolino rajši zapeli Kekčevo pesem v izvirniku, pa tudi kakšno v priredbi otrok. To se je slišalo...

Pohodniški izlet na Šmarno goro

Organizirana vadba

Na novem športnem igrišču ob športni dvorani Vižmarje Brod smo organizirali igre brez meja. Otroci so se pomerili v ekipni igri med dvema ognjema, preizkusili so se v spretnosti z žogo in loparji, igrali badminton in košarko, preskakovali kolebnico, dekleta so rada skakala gumitvist in se dokazovala z vrtenjem obročev, fantje so rajši metali balinčke in lovili frizbi. Z uporabo velikega nabora rekvizitov (talna lestev, delo na črtah, stožcev, klobučkov) in idej za izvajanje smo razvijali splošno motoriko in veselje do gibanja vključenih otrok. Travnate površine smo izkoristili za igranje nogometa. Telovadili smo tudi z obrazom. Ja, z obrazom. Z obraznimi mišicami smo piškot vodili od čela do ust. Kako smo bili vztrajni... Telovadili smo toliko časa, da je zmanjkalo piškotov. Bili smo 100 % uspešni.

Poleg gibanja nismo pozabili na pozitivne vplive ustvarjalnosti na odraščajoče otroke. Pripravili smo aktivnost izdelovanja nakita (verižice, zapestnice) iz školjk in/ali slamic. Dekleta so okrasila sebe, fantje pa so nakit izdelovali za mamice ali babice. Dobili smo navdih za izdelovanje razglednic. Ker vaje delajo mojstre, če mojstri delajo vaje, so se tretješolci domislili, da se z razglednico zahvalijo učiteljici, ki jih je v šoli učila pisati razglednice. Izoblikovala se je tudi skupina otrok, ki se je spomnila na vzgojiteljico iz vrtca. Zahvalili smo se Mestni občini Ljubljana, Oddelku za predšolsko vzgojo in izobraževanje za podporo in pomoč pri organizaciji ter izvedbi otrokom prijaznih počitniških dejavnosti. Nekateri otroci so razglednice naslovili na svoje starše in stare starše.

Z otroki smo si ogledovali okolico počitniškega bivanja in razmišljali, na kakšen način bi lahko popestrili prazna cvetlična korita. Zamislili smo si ustvarjanja z naravnimi materiali - barvanja ka-

mnov. Glede na obliko in velikost kamna ter domišljijo mladega artista, so kamni dobili podobo avtomobila, zajčka, medveda, pikapolonice, nogometnega igrišča, žoge, obraza, emoja, travnika s cveticami, sonca... Izdelke smo razstavili v galeriji cvetličnih korit. Barvali smo tudi dekorativne sezonske buče.

Barvanje kamnov

Recikliranje je zabavno in koristno

Dopuščali in spodbujali smo prosto in spontano igro otrok, pod pogojem, da je bila varna. Razpoložljivi čas za nevodeno igro so otroci izkoristili na zunanjih igralih, z lovljenjem in igranjem skrivalnic, s sestavljanjem lego kock, puzzlov, družabnih namiznih iger – brainbox, človek ne jezi se, mikado, karte, activity ... Reševali smo Rubikovo kocko in matematične probleme – Mednarodni matematični kenguru. Bili smo približno polovično uspešni; Na dosegu roke je otrokom ves čas bivanja bila t.i. mini potujoča društvena knjižnica, iz katere so si otroci lahko izbrali, vzeli, prebrali/prelistali in vrnili pravljico, zgodbo, strip, preprosto angleško knjigo, album... Ni bilo malo primerov, ko sem z veseljem prisluhnila urjenju branja bodočih drugošolcev ali drugošolk. Starejši otroci so brali individualno in potihoma. Menimo, da se za spodbujanje bralnih navad vedno najde primeren čas in ustrezen prostor. Naši otroci so se imeli možnost priključiti projektu »Poletavci – poletni bralci« v izvedbi Mestne knjižnice Ljubljana.

Odpadno embalažo od dopoldanske malice - npr. jogurtove lončke smo preoblikovali v lončke za svinčnike, barvice, škarje ... Izdelovali smo glasbila in telefon. Po telefonu smo se pogovarjali in razmišljali, kako potuje zvok. Otroci so bili res velikovedni, zabavni, izvirni, domiselni. Nekateri so odlično povezovali šolsko znanje iz spoznavanja okolja s prakso telefonov iz jogurtovih lončkov. Vsi so vedeli, da zvok zaznavamo s sluhom, in da ga slišimo povsod okoli sebe, podnevi in ponoči. Prisluhnilo smo, kakšne zvoke oddajajo predmeti, ki nas obkrožajo. In prišli do ugotovitve, da zvok nastane, če se predmet ali del predmeta trese. Pogovarjali smo se o potovanju zvoka od mesta nastanka do naših ušes. Otroci so delili mnenja in izkušnje, kako čist je zvok, če potuje po zraku, vodi ali trdnih snoveh. Razpravljali smo tudi o potovanju zvoka in sporočil na velike razdalje, pri uporabi pravih telefonov.

Raziskovali smo cvetove ivanjščic in iskali odgovor na vprašanje, kaj se skriva v odcvetelem delu cveta ivanjščice. Našli smo semena in si jih ogledovali, tipali, prebirali in preštevali. Razmišljali smo o kaljivosti posameznih semen. Otroci so imeli možnost kaljivost semen samostojno preveriti. Izdelali so papirnato ovojnico, semena vstavili v ovojnico, jo zaprli in na ovojnico zapisali, komu pripada in kaj se skriva v ovojnici. Otroci so semena odnesli domov in se zavezali, da bodo kaljivost semen preverjali in spremljali rast rastline v domačem okolišu.

Spodbujali smo učenje skozi igro. Spoznavali smo čutila in si natančno ogledovali drug drugega. Ugotavljali smo, v čem smo si enaki, v čem podobni, v čem različni. Prišli smo do spoznanja, da je vsak od nas edinstven. Razlikujemo se po spolu, teži, višini, starosti, barvi in dolžini las, barvi oči, značaju, prstnemu odtisu... Izdelali smo osebni osebnostni dokument. Zanimalo nas je, ali naše ugotovitve veljajo tudi pri sadežih in plodovih rastlinskega izvora. Vzeli smo zavitek neoluščenih

arašidov, si jih ogledali, otipali, primerjali, okušali...

Pogovarjali smo se o gozdovih, drevesih, plodovih. Z otroki smo ponovili znanje o listavcih in iglavcih. Slednji so bili iztočnica za raziskovanje storžev. Ogledovali in tipali smo različne storže, naša naloga pa je bilo ugotoviti, kateremu iglavcu posamezni storži pripadajo. Vsi smo prepoznali smrekove in borove storže, nismo pa bili enotnega mnenja pri prepoznavanju storžev ciprese in macesna. Za raziskovalni primer smo izbrali storž bora. Odstranili smo olesenele dele suhega in odprtega storža in raziskovali njegovo notranjost. Opažanja smo povezali z razmnoževanjem in z vplivom vetra in vremena/letnega časa na razmnoževanje. Zapiranje storževih lusk smo preverili s poskusom. V posodo smo natočili vodo in vanjo položili suh in odprt storž bora. Opazovali smo spremembe in po kakšni uri ali dveh zaznali, da so se luske storža povsem zaprle.

Izdelovali smo diorame. Na predlog otrok smo kartonaste škatle od čevljev preoblikovali v življenjski prostor gozda, puščave in morja. Barvali smo dekorativne buče, ki so dobile obraze. Za vsakim obrazom se je poigral otroški nasmeh, veselje, kreativnost, iskrenost... Šport in športne pripomočke smo uporabili za medpredmetno povezovanje. Preizkušali smo odboj žog od tal in doseženo maksimalno višino odbitih žog ter preverjali, ali različno velike žoge, če jih vržemo iz iste višine, padejo na tla istočasno. Omenili smo prosti pad in silo teže, ugibali, kaj je v notranjosti žoge ter predvidevali posledice, če bi balon napolnili s helijem.

Diorama morje

Društvo upokojencev Gameljne

Anica Troha

V DU Gameljne poskušamo nadaljevati začrtano delo. Za nami je uspešno opravljen občni zbor, kjer smo pogledali dosedanje delo in naredili načrt za pomladne dejavnosti v društvu.

Tako smo se že v aprilu odločili za izlet v Prekmurje, na najvzhodnejši del naše Slovenije. Turobno jutro aprilskega dne nam ni moglo pokvariti veselega razpoloženja. Opazovanje pokrajine iz avtobusa je poseben užitek! Prijeten klepet, dobra šala in kar hitro smo se ustavili na kavi ob avtocesti že blizu našega cilja. Lendava je naše najvzhodnejše mesto v Sloveniji z bogato zgodovino, in prav letos obeležujemo 100 letnico priključitve matični domovini. Naš glavni cilj je bil najvišji razgledni stolp v Sloveniji, znameniti stolp Vinarium, ki ima 240 stopnic. Kar nekaj naših korenjakov je peš brez težav prišlo na vrh, ostali smo se udobno odpeljali z dvigalom. Stolp omogoča čudovit razgled na barvito prekmursko pokrajino, na ravnice in gričevja kar štirih sosednjih držav. Mi žal nismo imeli te sreče, megla, veter in mraz nas je oropalo pogleda. Smo si pa ogledali razstavo pirhov iz štirih držav. Sledil je avtobusni ogled mesta Lendava in Murske Sobotice. Imeli smo možnost nakupa bučnega olja v znani oljarni Štuhec. Na kmečkem turizmu Marko v

osrčju Apaške doline smo imeli okusno kosilo in pili dobro domače vino. Dobro razpoloženi, res da malce utrujeni, a z dobrimi vtisi in zadovoljni smo preživeli lep in drugačen dan.

Akcije za lepšo Ljubljano se je udeležilo osem naših članov. Očistili smo okolico trgovine v Gameljnah, športno igrišče, okolico doma krajanov in avtobusno postajo. Ob zaključku smo ugotovili, da take akcije krepijo odnos do prostovoljstva, najpomembnejše pa je, da pokažemo, da je lahko naše mesto lepo in čisto.

Z vso skrbnostjo smo se lotili priprav na praznik naše četrtne skupnosti Šmarna gora. Dekleta naših ustvarjalnih delavnic so ob otvoritvi Ruske dače pripravile bogato stojnico izdelkov ročnih del, slik in spekle pecivo za goste. Še posebno radi so k stojnici prihajali naši najmlajši. V četrtek, 30. maja smo organizirali ženski balinarski turnir. Sodelovalo je šest ekip, DU Gameljne, DU Šmarno-Tacen, DU Škofja Loka, DU Šiška, DU Bičevje in DU Radna. Po zanimivem tekmovalnem delu se je prvega mesta veselila prav naša ekipa. Vse sodelujoče smo postregle z dobrim golažem in doma pečenim pecivom. V celoti gledano je turnir odlično uspel.

Med pomembne dogodke našega društva spada piknik, ki smo ga imeli v maju pri ribiškem domu v Sp. Gameljnah. Odzvalo se je veliko število članov in kljub turobnemu vremenu smo se zadržali kar dolgo v popoldan. Ob okusno pečenih ribah, krompirjevi solati in pecivu si imamo vedno kaj povedati, se nasmejati in razpravljati - to pa je vse kar nam upokoječencem ustreza. Stroške smo pokrili z lastnimi prispevki. Domov smo se vrnili z dobrimi vtisi in obljubo, da se zopet srečamo in družimo na pikniku na Rašici in na kostanjevem pikniku v jeseni.

Vsako druženje ima nek svoj pomen. Ob izgovoru, da nam je druženje odveč, da nam tega ni treba, zamudimo marsikateri prijeten trenutek, marsikaj, kar se ne bo nikoli ponovilo.

100 let Čebelarkega društva Tacen

Tekst in foto: Tomo Strgulc

Čebelarji Čebelarkega društva Tacen bomo v tem letu praznovali 100 letnico obstoja društva. Pred 100 leti so se trije čebelarji: Alojz Tršan, Ivan Snój in Ivan Pangerc odločili, da ustanovijo Podružnico Slovenskega čebelarkega društva Tacen pod Šmarno goro. 26. decembra se je na domu župana Tršana, pri Mačku v Tacnu, na občnem zboru čebelarjev zbralo 13 čebelarjev iz okoliških vasi. Ustanovili so društvo in za predsednika izvolili g. Tršana, za tajnika g. Ivana Snoja in za blagajnika g. Ivana Pangerca. Začela se je pot delovanja društva, katerega člani smo tudi mi.

100 let je dolga doba in le domišljamo si lahko, kakšne težave so imeli tedanji čebelarji pri čebelarjenju. Čebelarjenje je bilo tedaj preprostejše in za čebelarja je pomenilo bodisi dodaten vir hrane, morda tudi zaslužka. Vsekakor so bile težave predvsem na strani čebelarjev, ki niso imeli dovolj strokovnega znanja in so s tedanjim načinom čebelarjenja na roje dokaj nevešče ravnali s čebelami. Nasprotno od čebelarjev, so imele čebele v naravi velikega zaveznika, ki jim je omogočal preživetje. Rastlinska pestrost v naravi, ki še ni bila obremenjena s pesticidi in intenzivno pridelavo hrane, je čebelam omogočala preživetje brez čebelarjevega posredovanja. Danes, ko sta na prvem mestu količina pridelane hrane in dobiček, ki jih taka pridelava prinaša, se je stanje povsem obrnilo. Z urbanizacijo krajine, uvedbo intenzivne pridelave hrane in uporabo kemije, ki to omogoča, so čebele izgubile okolje, ki so ga imele zadnjih več deset milijonov let. V posameznih delih sveta čebele niso več sposobne preživeti brez čebelarjeve pomoči, oziroma so iz krajine povsem izginile. To se je že zgodilo na ogromnih nasadih jablan na Kitajskem in plantažah mandljevcev v ZDA, kamor letno pripeljejo več kot milijon osemsto tisoč

panjev čebel za oprашevanje. Avtohtonih opráševalcev ni več. Grozljivo stanje, v katerem so se znašli opráševalci: čebele samotarke, čmrlji, metulji, hrošči in čebelja vrsta, s katero čebelarimo tudi mi, naj nam bo v svarilo, da se kaj takega ne zgodi še tu. Marsikomu se to sliši kot pesimistično prikazovanje prihodnosti, a spomnimo se, koliko se je spremenil način čebelarjenja že v kratkem času, v katerem čebelari moja generacija. Ne moremo si več predstavljati čebelarjenja na način, ko si čebele le opazoval, kako brezskrbno letajo na pašo in v panj ter prinašajo cvetni prah in medicino. Vse že našteje spremembe, ki so se zgodile v zadnjih 70 letih in h katerim moramo dodati še podnebne spremembe ter bolezni čebel, čebelam brez pomoči čebelarjev ni moč preživeti. Vsekakor je na prvem mestu čebelam treba zagotoviti pestro naravno okolje,

katerega so vajene, in jim omogoča ustrezno prehranjenost. Prav ustrezna prehranjenost opráševalcev je pogoj, ki omogoča njihov obstoj.

Zaradi napisanega smo se čebelarji ČD Tacen odločili, da bomo obletnico praznovali tako, da posadimo 100 domorodnih medovitih dreves. S to gesto bi radi posredovali sporočilo sokrajanom, da dodajo tudi oni delček v mozaik pestrosti okolja. Povedati jim želimo, da sta cvetoč travnik in pisan vrt, na katerih je veliko vrst cvetlic in cvetočih grmovnic mnogo lepša kot skrbno pokošena trava okoli hiše z mejo iz pacipres ali kleka.

Omogočimo čebelam in ostalim opráševalcem varno okolje, saj nam bodo to bogato povrnili. Naj medi!

Čebelarstvo Tacen

vabi na praznovanje,
ki se bo s pričetkom ob 16. uri
odvijalo v prostorih gasilskega društva Tacen.

Veseli bomo, če bomo lahko skupaj z vami počastili naš praznik!

Jože Tomšič, predsednik ČD Tacen

DRUŠTVO UPOKOJENCEV ŠMARTNO – TACEN

Aktivnosti v letu 2019 - 2. del

Ana in Jože Jaklič, foto: Franjo Merše in Franci Medved

Naše društvo je bilo v tem času zelo aktivno. V preteklem obdobju smo imeli že nekaj izletov in do konca leta nas jih čaka še nekaj.

V juliju smo obiskali DOLENJSKA VI, si ogledali kmetijo GNIDICE in okolico Sevnice. Avgusta smo se podali na ogled smučarskega centra BLOKE, kjer so nam predvajali film o Bloških smučarjih, potem pa smo si ogledali tudi Bloško jezero. Lahko se tudi pohvalimo, da smo imeli v poletnem času 6 kopalnih dni v Izoli. Septembra smo se odpravili v Belo Krajino, kjer smo si ogledali Metliko z okolico.

Oktober načrtujemo izlet v Prlekijo in še v istem mesecu se bomo odpravili na počitnikovanje v Porto-rož. V novembru nas čaka martinovanje, decembra pa bomo zaključili leto z silvestrovanjem.

Planinska sekcija:

Julija nas je pot zanesla na Sveto Ano nad Ribnico, avgusta smo obiskali Zreško Pohorje – Grmovškov dom, septembra smo opravili pohod na Kum, pohod na Šmarno goro pa bomo zaključili v mesecu oktobru.

Metlika

Bloke

Pohorje

Sveta Ana nad Ribnico

Pohodniki se zberemo vsak četrtek in se odpravimo na krajši pohod, kolesarji pa se odpravijo na svojo traso.

Krožek ročnih del poteka od oktobra do maja - vsak torek od 17.00 do 19.00 ure.

Balinarska sekcija se zbere vsak ponedeljek od 15.00 do 17.00 ure v športnem centru Gameljne.

Turistično društvo Šmarna gora-Tacen

Leni Breznik

1. Turistično društvo Šmarna gora – Tacen je sodelovalo na prireditvi ČS Šmarna gora, ki je bila organizirana v počastitev dneva četrtnе skupnosti.

V petek, 10. maja 2019, je pri vili Ruska dača v Zgornjih Gameljnah potekal dan četrtnе skupnosti Šmarna gora. V okviru dogodka, ki je bil na območju okrog Ruske dače v Zgornjih Gameljnah smo sodelovali v obliki razstavnega panoja oziroma informacijske točke. V našem turističnem društvu si prizadevamo, da se čim bolj približamo ciljnemu prebivalstvu, to je krajanom. Zato je bil dogodek v Zgornjih Gameljnah za naše društvo izjemnega pomena, saj zaznavamo, da je na tem območju bolj malo prebivalstva, ki bi se vključevalo v aktivnosti, ki jih izvajamo v društvu in tudi opažamo, da si zlasti novi krajan želi več informacij o kraju samem in dejavnostih, ki se izvajajo v ČS. S svojim pojavnim panojem smo na ta način krajanе, ki so se udeležili prireditve, seznanili z delovanjem našega društva in jih povabili, da se vključujejo v aktivnosti našega kraja. Vsled navedenega smo tako pripravili zloženke, zemljevid naše ČS, razglednice, promocijske zapestnice, rutice in brošuro o sodarstvu v Tacnu ter brošuro o zgodovini Tacna, dr. Jurija Šilca. Zanimanja za naše društvo je bilo glede na številčnost udeleženih krajanov na dogodku primerno, saj so nas obiskali tako mladi, kot tudi starejši krajanі. Krajanі, ki so se zanimali za delovanje našega društva so bili večinoma iz gameljskega območja.

2. Sodelovali smo na proslavi ob 150 letnici Vižmarskega tabora, dne 10.5.2019 v Vižmarjah.

3. Za lepšo Ljubljano 2019

Turistično društvo Šmarna gora-Tacen že vrsto let v sklopu čistilne akcije »Za lepšo Ljubljano«, ki traja od sredine marca do sredine aprila, razpisuje natečaj za pisna in likovna dela z različnimi temami za učence OŠ in varovance VVZ. Najboljše izdelke tudi nagradi. Letošnji temi sta bili:

- Kako lahko stari ali odvečni predmeti zaživijo novo življenje !
- Pod Šmarno goro živim, za čisto okolje skrbim !

Letos smo prejeli iz VVZ Mravljineček Brod – oddelek Čebele, 20 likovnih izdelkov, iz OŠ Šmartno 1/a, 1/b, 2/b in 4/b razreda pa skupaj 46 likovnih izdelkov. Po izboru je bilo nagrajenih 9 učencev OŠ Šmartno in oddelek Čebelice VVZ. Oddelek Čebelice – VVZ Mravljineček Brod smo nagradili s skupnim zneskom 50 €, 9 učencev OŠ Šmartno pa s praktičnimi nagradami. Skupni znesek vseh nagrad je do 150 €.

4. Glede na dejstvo, da je Policijska akademija zaprla svoja vrata (konkretno igrišča) za prosto vadbo naših otrok in mladostnikov, v TD Šmarna gora- Tacen menimo, da v Tacnu **nujno potrebujemo športno igrišče za brezplačno uporabo**. Hvaležni vam bomo za vaše pobude ali ideje, saj vsi želimo spodbujati športne aktivnosti pri otrocih in mladostnikih v prostem času.

5. V mesecu novembru bomo pripravili zanimivo predavanje (tema kulinarika).

6. V začetku decembra vas vabimo na tradicionalni Miklavžev sejem na vrtu Gostilne Košir. 5. decembra pa bo sejem obiskal tudi Miklavž s spremstvom.

7. V mesecu decembru naše Turistično društvo že tradicionalno poskrbi za postavitve smreke na parkirišču v Tacnu, učenci OŠ Šmartno pa v sodelovanju z JP Javna razsvetljava izvedejo okrasitev.

8. V mesecu marcu in aprilu 2020 bomo nadaljevali z zanimivimi predavanji na temo vrtnarstva (predavatelj Matic Sever in Jerneja Jošar).

KUD Tacen

Nada Golub

Pozdravljeni prijatelji in ljubitelji kulture!

KUD-ovci smo se od zadnjega javljanja v razgledih spomladi 2019 spet pridno angažirali in obeležili kar nekaj dogodkov.

Redni letni občni zbor društva smo izpeljali 18. 3. 2019.

Društvo Blaž Potočnikova čitalnica iz Šentvida je skupaj s Četrtno skupnostjo Šentvid povabilo k sodelovanju vse osnovne šole, obe srednji šoli, knjižnico, župnijo in številne druge ustanove, ki so pomagale soustvariti dogajanje ob obletnici vižmarskega tabora. Tudi KUD Tacen se je vključil v praznovanje 150-letnice vižmarskega tabora, in sicer zelo aktivno, Jurij Šilc pa je sodeloval kot scenarist slavnostne prireditve; MePZ je nastopil pri taborski piramidi 13. 4. 2019. Ta dan je bil namenjen tiskovnim predstavnikom. Osrednja prireditev pa se je odvijala 17. 5. na ploščadi pred OŠ Vižmarje Brod.

10. 5. 2019 je pevski zbor nastopil ob prazniku ČS Šmarna gora v Gameljnah pri »Ruski dači« – Petričevi vili. Zelo lep praznik ČS je bil to, bogat s kulturo, sproščenim druženjem in vodenimi ogledi Petričeve vile.

MePZ se je 16. 6. udeležil jubilejnega 50. tabora pevskih zborov v Šentvidu pri Stični. 21. 6. 2019 je bila ob 20-letnici na prostoru Barakce, tam za Savo, na platno postavljena projekcija igre »Prisega o polnočici«. Dogodka se je udeležilo zelo veliko ljubiteljev gledališča, zlasti pa večina ekipe, ki je leta 1999 igro postavila v čudovit ambient Kudrovca pod Šmarno goro. Jure Šilc je v začetku obudil spomin na večere pred dvajsetimi leti. Ob ogledu igre na velikem platnu je bilo smeha in komentarjev, saj konec koncev pred toliko leti smo vsi malce drugače izgledali. Iz otrok so zrastle fantje in dekleta, ki so na letošnjo projekcijo pripeljali že svojo mladino, nekateri so pripeljali svoje vnuke .... skratka živopisna družčina se je imenitno zabavala cel večer. Vsi smo tudi pohvalili zelo lep ambient Barakce.

*Gledališka skupina KUD Tacen po projekciji predstave »Prisega o Polnočici« pri Barakci
- foto: Jani Drev*

Ker se pevci čez poletje medsebojno kar pogrešamo, smo šli tudi letos, zadnji ponedeljek v avgustu, na Vogel, točneje na Zadnji Vogel, k Jožetu Lukmanu, ki je tam pasel kravice, izdeloval odličen sir, kisló mleko in še kaj. Vreme nam ni bilo najbolj naklonjeno, ampak smo bili vseeno veseli srečanja.

Izlet MePZ avgusta 2019 na Voglu ob stari gondoli - foto: Nada Golub

Zbor je že začel z vajami in 21. 9. 2019 smo nastopili na slavnostnem koncertu ob 20-letnici okteta Zven iz Črnuč. Zelo smo veseli tega nastopa, najbolj pa dejstva, da je to ena od medsebojnih izmenjav nastopov – oktet smo namreč gostili na Tacenskih večerih in fantje so nas prijazno povabili k njim v goste. Nastopili smo tudi na slavnostni akademiji v Guncljah, ob 100-letnici PGD Gunclje.

Tacenski večeri se bodo dogajali tudi letos, predvidoma v oktobru in novembru. Načrtujemo čebelarski večer, ki bo pohod na Šmarno goro skupaj s planinskim društvom Šmarna gora in zborovski večer - samostojni letni koncert mešanega pevskega zbora. Proti koncu leta bomo obiskali varovance Doma starejših občanov Bežigrad, z veseljem bomo prepevali božične pesmi na božičnem sejmu v Šmartnu.

V januarju prihodnjega leta bomo že po tradiciji izvedli božično - novoletni koncert. In tudi Prešerna se bomo spomnili v letu 2020, tako kot vsako leto, pa še na pregledno srečanje zborov bomo šli.

O vseh datumih in krajih prireditev boste pravočasno obveščeni, tako da se boste zlahka odločili, da nas obiščete. Veseli vas bomo!

Do naslednjih razgledov pa se lepo imejte in veselo se smejte!

PLANINSKO DRUŠTVO ŠMARNA GORA

Čisto pravi mi ali kdo skrbi za poti po Šmarni gori

*Darja Grad, podpredsednica Planinskega društva Šmarna gora,
foto: arhiv PD Šmarna gora*

Ste se že kdaj vprašali, kdo skrbi za poti po naši ljubi domači Šmarni gori? Kdo vestno obnavlja markacije, popravi bočnice, kdo zabije nov klin, odstrani padlo drevo? Kdo skrbi za jarke, da voda ne poškoduje poti? Kdo na leto naredi več kot 500 prostovoljnih ur, če ni ravno kakega žledoloma ali vetroloma?

To smo mi, člani Planinskega društva Šmarna gora, ki skoraj vsak teden vestno obiščemo skoraj vse poti in pridno poročamo naprej, našim markacistom, ki se potem pomenijo in organizirajo večje ali manjše intervencije ter razne delovne akcije.

Delovna akcija na Šmarni gori

Obnavljanje markacij

Najstarejši in zagotovo najbolj zaslužen je predsednik markacistov, naš Janez Avsenik, ki se bliža okrogli in sicer tisti, ki ima spredaj osmico, ravno tako pa gre pohvala prav vsem, ki so vedno pripravljeni na izzive v naravi. Vse skupaj koordinira Marjan Kovačič, ki je predsednik društva že od leta 1993. Skupaj z njim sodelavci ustvarjamo posebno klimo in posebne odnose; smo kot velika družina, ki se rada družijo tudi sicer. Vsak, ki se nam pridruži, je lepo sprejet in marsikoga smo tako močno »okužili«, da je postal »naš«, pa čeprav živi npr. na Dolenjskem. Ravno s tega konca prihajata naša najmlajša člana in Sofija se je udeležila svojega prvega občnega zbora, stara še ne pol leta. Začetki našega planinskega društva segajo v prejšnje stoletje in celo v prejšnje tisočletje. Leta 1971 je bil prvi ustanovni občni zbor, katerega se je udeležilo kar 70 članov. Prisotni so bili predstavniki Planinske zveze Slovenije, Planinskega društva Rašica in starosta šmarnogorskih planincev, prof. Vilko Mazi, katerega so imenovali za častnega člana. Poleg poti po Šmarni gori, je naša tudi planinska pot od Štapc do Vratc nad Sedmerimi triglavskimi jezери. Po strokovnem mnenju oskrbnika na Prehodavcih, sta naša vrhova (Tičarica in Zelnarica) med najbolj urejenimi vrhovi daleč naokoli. Ne delamo pa samo težaška dela. Udeležujemo se raznih prireditev, kjer

imamo včasih svojo stojnico, da se lažje predstavljamo, delimo gorniško literaturo, izobražujemo vse, ki bi si želeli bolj varno v gore, včasih pa skrbimo tudi za varnost kot je na primer tek na Šmarno goro ipd. Vsako leto izvedemo kar nekaj lažjih in težjih planinskih izletov; največ po domačih gorah, nekaj pa tudi v tujini. Najbolj težko pričakovan je zagotovo vsakoletni planinski tabor. Avgusta 1972 je bil organiziran prvi v dolini Vrata. Tabori se tradicionalno še vedno organizirajo vsako leto zadnji polni teden v juliju, običajno vsakič v drugem kraju. Število udeležencev niha med 30 in 70, ravno tako njihova starost; zabeleženo je, da je imela najmlajša udeleženka 2 meseca, najstarejša pa 84 let. Splošno mnenje je, da so najlepši in najbolj zaželeni; vsako leto komaj čakamo, da pride spet zadnji teden julija. Cel teden skrbimo drug za drugega, pomagamo kuharju ali kuharici, popazimo na »sosedove« otroke, hodimo v hribe, uganjamo razne vragolije, se učimo drug od drugega, predvsem pa pozabimo na »dolino«. Teden prehitro mine. K sreči hitro mine tudi leto in ko se ponovno srečamo, se običajno čudimo: »Je res minilo že celo leto?« Kaj nas tako prevzame na teh vsakoletnih taborih? Verjetno vsakega udeleženca nekaj drugega. Seveda nas vse družijo ljubezen do gora in je tabor priložnost, da se jih naučimo v kratkem času kar največ, mogoče stojimo celo na kakem vrhu, ki ga sicer nikoli ne bi obiskali, ker nam je mogoče neznan ali pretežak ali pa kaj tretjega. Začne se že prvi dan, ko družno postavljamo tabor. Vodja tabora določi, kje bo stal velik skupni šotor ter kje se lahko postavijo naši mali šotori. Hja, mali? V začetku so bili to res manjši šotori, saj se samo prespi v njih, mar ne. Z leti pa so šotori vedno večji; ni ga »čez komot«, pa tudi mlajši nismo vsako leto. Posledično gre z nami lahko več oblačil, čevljev, gumijastih škornjev za jutranjo roso, raznih knjig, ki jih potem skoraj nimamo časa prebrati, saj se v taboru toooliko tega dogaja. Pa na mizice in stole raznih velikosti in oblik tudi ne pozabimo, celo ležalni stoli so uporabni – pa kaj, če ležimo na njih zaviti v odejo, ker je prehladno, tudi viseča mreža se izkaže za uporabno, no in...zagotovo se še kaj najde. Paša za oči in priložnost za čudenje je postavljanje velikega šotora. To je star, zelen vojaški (ali gasilski) šotor, ki za čuda še vedno drži vodo. Smo tako utečena ekipa, da, ko ga postavljamo, slučajni opazovalci sploh ne morejo slediti. Takoj za tem je potrebno urediti prostor za kuhinjo za pripravo kosila, saj je bil zajtrk že zgodaj jutraj in prazen žakelj resnično težko stoji pokonci. Po kosilu običajno sledi tura - beri sprehod po bližnji okolici, da jo bolje in pobližje spoznamo. Med tem časom se počasi zbiramo udeleženci od blizu in daleč. Vsakega se pozdravi, čudimo se kako so otroci zrastle, kako naše planinke dobro izgledajo, celo bolje od zadnjega snidenja. Zvečer po večerji zbrano pisano družico pozdravi naš predsednik Marjan (tudi vodnik A n B kategorije in odgovorni načrtovalec tur) ter predstavi plan izletov. Tudi vodja tabora pove svoje (razna pravila in priporočila), določi dežurne člane, njihove naloge in še kaj; dežurni smo vsi od najmlajšega do najstarejšega. Včasih so bile družine izbrane, da so skupaj opravile svoje delo. Ker pa se je izkazalo, da so mame opravile večino dela (tako kot doma!), smo družine razdelili tako, da je enkrat prost oče, ki potem poskrbi za naraščaj, da je oblečen, obut in sit ter tako pripravljen za turo, drugič pa mama. Tistim, ki imamo otroke doma, pripada kak blažen trenutek časa več npr. za jutranja opravila. In tako se življenje v taboru začne. Otroci se hitro navadijo, da je za žejo dober tudi čaj, ki je na razpolago ves čas, kosilo je super dobro, čeprav doma mogoče česa od tega ne jedo, malica na turi je pa gotovo nekaj najboljšega v hribih. Vsak večer jo za naslednji dan pripravi naša pridna mladina, čedno zapakira in doda še kaj sladkega za po vrhu, vse pod budnim očesom vodje tabora. Popoldneve izkoristimo za druženje, pogovore, za organizacijo raznih delavnic. Lani smo imeli izdelavo papirnatih rož, strelsko tekmovanje, iskanje skritega zaklada –: to pripravi mladina za ostale in veselje je neizmerno, ko se starejši podimo po okolici, kot da smo na kakšnem svetovnem prvenstvu. Tudi poezijo smo brali (podnevi ali pa zvečer ob ognju), seveda pa nismo pozabili na pravljice ali na tekmovanje parov z zavezanimi čevlji. Pa še kaj se je našlo. Med zabavne spomine spada tudi tekmovanje polžev v Robanovem kotu; otroci so resnično uživali, polž zmagovalec pa

je dobil brezplačni izlet v Snežno jamo in nazaj. Zadnji dan imamo zaključni večer, ko se sledi krst novih članov. Ni enostavno, ko v kotu sedi rabelj in grdo gleda, v rokah drži svitek vrvi, za rezervo sta v njegovi bližini vsaj še dva (svitka vrvi, ne rablja). Naloge, ki jih mora opraviti »krščenec« oz. pripravnik tudi niso lahke, ravno tako niso lahka vprašanja. Seveda je smeha med občinstvom kar precej, pa tudi pomaga rado; le potihoma je treba, sicer se kaj hitro znajde pred obličjem rablja, tudi sam »pomagač«. Od lanskega leta naprej smo rabljevo službo opustili, da udeleženci ne popihajo v dolino. Krščevanje je odvisno od iznajdljivosti komisije. Zadnji večer izjemoma ne gremo zgodaj v šotore in spat, saj je naslednji dan čas za pospravljanje tabora in za (težko) slovo. Običajno se na poti domov ustavimo še na kavi/soku in debelo uro ali dve obujamo spomine. Pa na svidenje ob letu osorej!

Če vas je zamikalo, da se nam pridružite, nas najdete na spletni strani www.pdsmarnagora.si ali Facebooku; pišite nam na pdsmarnagora@gmail.com, veseli bomo vsakega izmed vas. Toplo vabljeni.

PERSPEKTIVNI MLADI V ČS ŠMARNA GORA Študentki ljubljanske Pedagoške fakultete

Ime mi je Maruška Schenk, stara sem 20 let in trenutno študiram razredni pouk na Pedagoški fakulteti v Ljubljani. Pred tem se obiskovala Škofijsko klasično gimnazijo, še prej pa Osnovno šolo Šmartno pod Šmarno goro, kjer sem pozimi leta 2018 opravljala svojo prvo pedagoško prakso.

Šola in izobrazba me že od nekdaj zanimata, zato sem se odločila za poklic razredne učiteljice, čeprav sem bila nekaj časa

že prepričana, da bom študirala jezike, sploh angleščino in nemščino, ki ju aktivno in z veseljem

uporabljam v svojem vsakdanu. Leta 2017 sem sodelovala in tudi zmagala na tekmovanju mladih prevajalcev Juvenes Translatores, ki ga vsako leto organizira Evropska komisija. Podelitev priznanj je potekala v Bruslju, kamor smo bili povabljeni zmagovalci iz vsake od držav Evropske unije. Tam sem spoznala, kakšno delo opravljata prevajalec in tolmač v evropskem parlamentu, istega leta pa sem opravljala enotedensko prakso v prevajalski agenciji v Ljubljani. Kljub lepi izkušnji sem ugotovila, da takšno delo ni zame. Nekaj časa sem razmišljala o študiju glasbe, saj sem že od malega v stiku z njo. Že od 6. leta igram violino in pojem, vendar sem se odločila, da je to hobi, ki ga ne želim spremeniti v poklic. Že nekaj let skupaj s sestro Naško in prijateljico Anjo sodelujemo pri komorni skupini (sama na violini, Naška na citrah in Anja Tršek na čelu), s katero smo igrale na kar nekaj porokah in proslavah. Nastopanja sem vajena v skupini, zato sem zadovoljna, ko igramo in skupaj ustvarjamo glasbo. Lep primer tega je tudi petje v pevskem zboru. Lansko leto sem začela peti v Študentskem zboru svetega Stanislava, prej pa sem 3 leta sodelovala v Zmešanem zboru, prav tako na Škofijski klasični gimnaziji, s katerim smo potovali po Avstriji in Italiji. Štiri leta sem igrala violino v Orkestru svetega Stanislava, s katerim smo se leta 2016 udeležili turneje po Bolgariji. Poleg potovanja sem preko učenja jezikov in glasbe pridobila predvsem lepe spomine in izkušnje, ki jih bom obdržala za vse življenje. V prihodnje je moj cilj doštudirati in kasneje uspešno opravljati poklic učiteljice, ki bo zanimivo poučevala in s svojimi učenci delila navdušenje nad tujimi jeziki in glasbo.

Foto: Družinski arhiv Schenk

Moje ime je Naška Schenk, aprila sem dopolnila 22 let. Živim v Tacnu pod Šmarno goro. Ko tako razmišljam, kako bi se za začetek malce bolj izvirno in manj suhoparno predstavila, mi na misel prihaja čudovita vrstica iz Malega princa, ki jo imam za nekakšno svoje vodilo: Bistvo je očem nevidno, če hočeš videti, moraš gledati s srcem. Temu skušam v življenju slediti.

S šolanjem sem pričela na Osnovni šoli Šmartno pod Šmarno goro in ga nadaljevala na Škofijski klasični gimnaziji v Šentvidu. Danes sem študentka Pedagoške fakultete Univerze v Ljubljani, kjer

četrti leto študiram specialno in rehabilitacijsko pedagogiko. Študij mi je v veselje in osebno obogatitev. V to smer sem se podala z željo, da se bolj posvetim učnim težavam ali svetovalnemu delu, vseeno pa si še puščam odprte možnosti. Svoje poslanstvo predvsem vidim v potrjevanju edinstvenosti in dragocenosti svojih učencev. V katerokoli smer me že bo zaneslo, si želim, da bi s svojim delom prispevala k večjemu sprejemanju drugačnosti kot priložnosti za medsebojno učenje. Prepričana sem, da je vsakdo čudovit na svoj način in da v sebi nosi potencial, s katerim lahko doprinese k lepšemu svetu. Kot bodoči specialni pedagoginja mi je zato pomembno, da si, tako v sebi kot v drugih, prizadevam odkrivati lepoto in neponovljivost.

Samo sebe bi opisala kot umetniško dušo. Zahvala temu gre predvsem moji družini, ki me je vseskozi spodbujala in mi velikodušno omogočala razvijanje talentov. Tako sem že od malih nog pričela prepevati v nekaj zborih (s čimer nadaljujem tudi danes, in sicer v Študentskem zboru sv. Stanislava) in se šolati v glasbeni šoli Zavoda sv. Stanislava. Tekom let sem tako končala 8 razredov kljunaste flavte, citer in glasbene teorije. S citrami sem se srečala bolj kot ne po naključju in se vanje v trenutku zaljubila. Hvaležna in ponosna sem, da ta ljubezen traja še danes. S sestro Maruško, violinistko, in s prijateljico Anjo, čelistko, smo se pred leti povezale v priložnostno zasedbo, ki se je je oprijelo ime Strunce. Skupno muziciranje nam je v zabavo in veselje. Izvajamo različne glasbene žanre, od ljudskih, narodnozabavnih, pa do klasičnih skladb, najbolj pa nam je pri srcu filmska glasba, ki v kombinaciji teh treh inštrumentov čudovito zveni. Veseli me, da posebej za našo zasedbo že nekaj let tudi pripravljam priredbe in aranžmaje. To delo me bogati, stik z glasbo pa navdihuje. Obenem sem hvaležna, da leta glasbenega šolanja rojevajo sadove. S Struncami rade nastopamo na prireditvah, med drugim smo večkrat nastopile tudi v Domu gasilcev in krajanov v Tacnu (kot se za ponosne Tacenčanke spodobi ☺), na porokah in ob drugih priložnostih.

V prostem času, kolikor ga ne posvetim glasbi, zelo rada berem, ob tem se tudi ukvarjam s snemanjem zvočnih knjig za slepe in slabovidne bralce Knjižnice slepih in slabovidnih Minke Skaberne. Ljubiteljsko zbiram lepe misli pisateljev in drugih znanih osebnosti, trenutno jih je v moji zbirki nekaj več kot dva tisoč. Sem velika oboževalka narave in živali, ki so zame nepogrešljivi in nadvse ljubi spremljevalci vsakdana. Najraje pa tako ali drugače ustvarjam. Brez tega si življenja res ne predstavljam.

Eleanor Roosevelt je nekoč zapisala, da prihodnost pripada tistim, ki verjamejo v lepoto svojih sanj. Želim si, da bi v prihodnosti korak za korakom mogla uresničevati svoje sanje, se še naprej s strastjo posvečati vsemu, kar me veseli, predvsem pa v vsakem novem dnevu odkrivati lepoto, ki se skriva v majhnih stvareh. Tega želim tudi vsem sokrajanom in bralcem naših Šmarnogorskih razgledov.

Foto: Družinski arhiv Schenk

V Četrtni skupnosti imamo še kar nekaj perspektivnih mladih, ki na tekmovanjih zasedajo vidna mesta. Tako sta mladi plesalec Miha Češnovar in njegova soplesalka Paulina na tekmovanju svetovnega pokala v Sočiju zasedla 1. mesto. Kanuist Anže Berčič pa je na tekmovanju za svetovni pokal v slalomu na divjih vodah, ki je potekalo v Tacnu med 28. in 30. junijem, osvojil srebrno kolajno.

OSNOVNA ŠOLA ŠMARTNO Evropski projekt ERASMUS

Urška Knez (koordinatorka projekta na OŠ Šmartno), foto: Urška Mihevc

Od januarja 2019 OŠ Šmartno pod Šmarno goro sodeluje v inovativnem projektu Erasmus KA201 z naslovom Šolski vrtovi za državljane prihodnosti (School Gardens for Future Citizens). V projektu, ki bo trajal do avgusta 2021, sodeluje 9 partnerskih inštitucij (osnovne šole, univerze, inštituti) iz 5 partnerskih držav: Španije, Portugalske, Grčije, Romunije in Slovenije. OŠ Šmartno pod Šmarno goro se nahaja v zelenem osrčju prestolnice in v neposredni bližini najbolj priljubljene rekreativno – izletniške točke Ljubljančanov, to je Šmarne gore. Zato nam sodelovanje v evropskem projektu, ki nosi pomembno sporočilo za mlajše in starejše generacije, saj ozavešča, da skupna skrb za naravo vseh prebivalcev našega planeta zagotavlja boljšo prihodnost za vse nas, veliko pomeni.

Inovativni cilj projekta je kombinacija realnega in virtualnega sveta s pomočjo uvajanja in preizkušanja pilotske inovativne tehnologije (posebnih elektronskih sond), ki vrt preko virtualnega okolja prenese v učilnico. V okviru projekta načrtujemo izmenjavo naših učenk in učencev, ki obiskujejo frančiškanski kolidž po imenu La Purissima Franciscanas iz Valencije v Španiji, s čimer se bo spodbujala izmenjava izkušenj, spoznavanje kulture in običajev, interakcija v tujem jeziku, prijateljski odnosi, ki presegajo meje držav in še marsikaj. Šola pa bo v času trajanja projekta končno uredila tudi težko pričakovani šolski vrt.

V letošnjem letu, natančneje v mesecu maju, je bil v okviru projekta že izveden prvi pripravljalni sestanek v španski Valenciji, kjer smo sodelujoče partnerske države začrtale in uskladile aktivnosti do naslednjega srečanja. Preko poglobljenih delavnic, predavanj, izmenjave izkušenj in dragocenega spoznavanja novih IKT orodij (projekt je namreč orientiran na integracijo strategij e-učenja v šolskem sistemu) smo udeleženci pripravljalnega sestanka pridobili nove izkušnje,

Skupinska slika projektnih timov iz Španije, Grčije in Slovenije pred politehniško univerzo v Valenciji

Obisk projektnih timov iz vseh partnerskih držav na kolidžu La Purissima Franciscanas v Valenciji

spretnosti in znanja, ki nam bodo omogočila nadaljnje delo in doseganje projektnih ciljev preko načrtovanih projektnih aktivnosti v prihodnje. Iz naše šole smo se pripravljalnega sestanka udeležile 4 učiteljice, ki smo šolo, šolski okoliš, prestolnico in državo uspele uspešno predstaviti. Tako je že za drugo skupno srečanje mednarodnega projektnega tima, načrtovano v drugi polovici meseca oktobra v letošnjem letu, za državo gostiteljico izbrana Slovenija, skupni delovni sestanek predstavnikov sodelujočih partnerskih držav pa bo potekal v prostorih OŠ Šmartno pod Šmartno goro. Prav tako se nam v drugi polovici oktobra, to je od 21. do 25. oktobra, obeta pester in zagotovo nepozaben "špansko" obarvan teden, saj bomo v okviru načrtovanih projektnih aktivnosti na šoli gostili 8 učencev in 2 učitelja iz Valencije.

Na koncu velja še omeniti, da med pomembne cilje projekta spadata ozaveščanje ciljev trajnostnega razvoja, kot je npr. varčevanje z vodo ter seveda promocija zdrave prehrane in zdravega načina življenja med učenci, učitelji, starši in preko njih v lokalni skupnosti. Specifičnost slovenskega podnebja, vegetacije in pogojev za rast in obdelovanje zemlje pa so posebnosti, ki našo državo v krogu ostalih pretežno sredozemskih držav partneric v projektu zagotovo naredijo še posebej privlačno.

Mladinsko ulično delo v Gameljnah

Tekst in foto: Evelin Radulović

Ulični zmaji, ekipa strokovno usposobljenih mladinskih delavcev in študentov v okviru Javnega zavoda Mladi zmaji izvajamo mladinsko ulično delo na različnih lokacijah. Skupaj z mladimi se družimo, športamo, se pogovarjamo in nagovarjamo mlade k aktivnejšemu preživljanju prostega časa in sooblikovanju lokalne skupnosti.

Si za igro košarke? Te zanima projektno načrtovanje? Bi ga rad samo mal' » pohengal », pa nimaš družbe? Poišči nas v Gameljnah, kjer smo vsak torek med 17.00 in 19.00 uro. Lokacija je igrišče ŠD Rašica – Gameljne oziroma končna postaja avtobusa številka 8, v zimskem času pa v notranjih toplih prostorih nad knjižnico. Prepoznaš nas po zelenih jopicah.

Ulični zmaji – urejanje javnih površin

Če se ti karkoli od naštetega zdi zanimivo te vabimo, da nas spremljaš na spletni strani www.mladizmaji.si, naši Facebook strani in Instagram profilu – Ulični zmaji. Se vidimo!

EVROPSKI PROJEKT APPLAUSE - od škodljivih do uporabnih tujerodnih rastlin, z aktivnim vključevanjem prebivalcev

mag. Simona Berden, Mestna občina Ljubljana, projekt Applause

Kaj je evropski projekt Applause?

Tujerodnih vrst rastlin je v našem okolju veliko. To so tiste rastlinske vrste, ki jih je v okolje, kjer prej niso uspevale, vnesel človek. Mednje spadajo paradižnik, koruza, fižol, sončnice, tulipani, sobna vijolica, kaktusi in številne druge. Nekatere tujerodne vrste so pobegnile z vrtov in njiv, se v novem okolju ustalile, se začele same širiti in s tem ogroziti ekosisteme in domorodne vrste. Postale so invazivne. Invazivne tujerodne rastline so v svetovnem merilu že nekaj desetletij prepoznane kot eden najpomembnejših razlogov za upadanje biodiverzitete. Povzročajo gospodarsko in okoljsko škodo, škodljive so za zdravje ljudi, saj nekatere povzročajo alergije, kožne reakcije in vnetja. Najdemo jih predvsem na opuščeni gradbiščih, ob cestah in železnicah, na opuščeni kmetijskih zemljiščih, ob robovih gozdov in na rečnih brežinah.

Danes v Sloveniji odstranjene invazivne tujerodne rastline kompostiramo ali sežigamo. Z evropskim projektom APPLAUSE - od škodljivih do uporabnih tujerodnih rastlin z aktivnim vključevanjem prebivalcev, ki je v okviru pobude »Inovativne pobude v mestih« sofinanciran iz Evropskega sklada za regionalni razvoj želimo naslavljati nerešena vprašanja z invazivnimi tujerodnimi rastlinami. Pokazati želimo, da jih lahko uporabljamo tudi v druge namene kot npr. za izdelavo papirja, barvil, prašiv za zatiranje rastlinam škodljivih organizmov ali kot vir hrane. Njegova vrednost je 5.202.590 EUR, od tega EU sofinancira 4.162.072 EUR (80 %). Gre za 3-letni projekt, ki se bo izvajal od 1. novembra 2017 do 31. oktobra 2020.

Festival uporabe invazivnih tujerodnih rastlinskih, je potekal 9. oktobra 2019 na Stritarjevi ulici v Ljubljani.

Partnerji projekta so: Mestna občina Ljubljana, javno podjetje VOKA Snaga d.o.o., Univerza v Ljubljani (Biotehnična fakulteta - oddelki za biologijo, agronomijo, lesarstvo in gozdarstvo), Fakulteta za kemijo in kemijsko tehnologijo, Naravoslovnotehniška fakulteta (Oddelek za tekstilstvo, grafiko in oblikovanje), Institut Jožef Stefan, Kemijski inštitut, Inštitut za celulozo in papir, Tisa d. o. o., GDi GISDATA d. o. o., društvo Trajna, Zavod tipoRenesansa in Center odličnosti Vesolje, znanost in tehnologije

Kako uporabljamo nekatere invazivne tujerodne rastline kot sta topinambur ali laška repa (*Helianthus tuberosus*) in štrboncelj ali mirabolana (*Prunus cerasifera*) kot vir hrane smo že prikazali tudi na treh brezplačnih kulinarčnih delavnicah v mesecu maju. V okviru natečaja za najbolj inovativno jed iz gomoljev topinamburja ali laške repe je izmed prispelih receptov strokovna komisija izbrala najbolj inovativno jed.

SOPARJENI BUČNI ČMOČKI S TOPINAMBURJEVO-ZELIŠČNIM NADEVOM

Recept zmagovalca Domna Kavčiča za najbolj inovativno jed iz gomoljev topinamburja

SESTAVINE (ZA 12 ČMOČKOV):

Testo:

- 300 g oranžne buče (čimbolj zrele, škrobnate, in čim manj vodene, katerekoli sorte: muškatne, maslene, hokaido ...)
- 200—300 g pirine moke (uporabil sem tip 630)
- žlica aktivnega kvasnega nastavka (droži oz. kislega testa)
- žlica suhih semen divjega korenja
- pol žličke sode bikarbone

Nadev:

- 300 g topinamburjevih gomoljev
- par mladih listov navadnega dežna (skupaj z listnimi peclji)
- tri pesti užitnih plevelov: poganjkov navadne pokalice, listov kodrastolistne ali katerekoli druge kislice (iz rodu Rumex), listov in cvetov bele metlike, osmukanih s stebelc (ali katerekoli druge listnate sezonske zelenjave)
- večja šalotka

Drugo:

- 12 listov travniške kadulje
- olje oljne ogrščice, bučno olje, sol in poper po okusu

1. Zvečer spečemo razrezano bučo in razpolovljene gomolje topinamburja. Enakomerno jih premažemo z ogrščičnim oljem in pečemo v pečici pri 200°C do mehkega. Buča bo pečena prej (v kake pol ure), topinambur kasneje (lahko traja celo uro).

2. Zamesimo testo: Pečeno bučo ohladimo in gladko pretlačimo (če lupina ostane trda, bučo po potrebi pretlačimo skoz sito), začинimo s soljo in suho praženimi semeni divjega korenja, dodamo žlico olja, nato pa v zmes presejemo moko. Dodamo žlico droži in zamesimo kot za kruh. Testo se ne sme lepiti na prste. V zaprti posodi pustimo vzhajati čez noč.

Če nimamo droži, uporabimo kvas in se ravnamo po navodilih na zavojčku.

Suho praženje iz semen izvabi eterična olja in jih naredil bolj aromatična.

3. Naredimo nadev: Prej pečeni topinambur grobo nasekljamo. Divjo zelenjavo razen dežna na kratko potopimo v krop (blanširamo) in odcedimo. Grobo sesekljamo. Šalotko sesekljamo in jo pražimo na ogrščičnem olju do mehkega skupaj s sesekljanimi listi in listnimi peclji navadnega dežna. Dodamo topinambur in zelenje, solimo in popramo ter dobro premešamo, hkrati pa s kuhlalnico vse skupaj malo potlačimo, da se zmes poveže. Ohladimo in okus zaokrožimo z žlico dobrega bučnega olja.

4. Oblikujemo čmočke: Vzhajano testo stresemo na pomokano površino, potresemo s sodo bikarbono, še enkrat na hitro pregnetemo, nato pa razpolovimo in oblikujemo dve klobasi. Vsako razrežemo na 6 enakih kosov, iz katerih oblikujemo kroglice, ki jih sploščimo v kroge (premera ok. 7—8 cm). Obod kroga naj bo tanjši od sredine. Vsak krog nadevamo z žlico nadeva, nato pa robove gubamo in lepimo skupaj v culice. Vsako položimo na svoj list travniške kadulje. Pokrijemo z vlažno krpo in pustimo stati 10 minut.

Listi travniške kadulje imajo trojno funkcijo: čmočke lepo odišavijo, preprečujejo, da bi se prijeli soparnika, hkrati pa jih na njih zlahka prenesemo v soparnik in iz njega.

5. Soparimo: V lonec nalijemo vodo, nanj nastavimo soparnik in zavremo. Ko voda zavre in se naredi sopara, v soparnik naložimo cmocke, pokrijemo in kuhamo 20 minut. Potem štedilnik izklopimo in jih pustimo stati pokrite v soparniku še 5 minut.

Soparnik je lahko v obliki bambusove košare (iz kitajske trgovine), kovinski ali pa preprosto improviziramo z mrežico ali sitom, pokritim s pokrovko.

6. Postrežemo s paradižnikovo omako in na olju prepraženo grenko divjo zelenjavo – jaz sem uporabil ogrščico, lahko pa bi, na primer, tudi regrat ali liste repinca.

Če imamo možnost nabrati plodove šipka in/ali gloga, lahko poskusimo iz njih narediti kečap in ga postrežemo namesto paradižnikove omake.

Orjaški dežen nam lahko hitro zraste čez glavo

Jana Kus Veenvliet, Zavod Symbiosis, so.p. (foto: arhiv Zavod Symbiosis)

Če orjaškega dežna pri nas še niste opazili, to ni nič nenavadnega in je pravzaprav dober znak. Gre za tujerodno rastlino, katere naravno območje razširjenosti je na območju Kavkaza v Aziji. V Evropo so ga prinesli v 19. stoletju, verjetno kot botanično posebnost zaradi njegove izjemne velikosti. Orjaški dežen je namreč ena največjih zelnatih rastlin. Steblo s socvetjem je visoko kar dva do tri metre, posamezen list pa v dolžino meri več kot meter.

Kot številne tujerodne okrasne rastline, se je tudi orjaški dežen ponekod razširil z vrtov. Šele takrat je postalo jasno, da ima tudi številne negativne vplive. Oblikuje lahko goste sestoje in z velikimi listi s senčenjem prepreči rast drugih rastlin. Izkazalo pa se je, da je orjaški dežen nevaren tudi za ljudi. Rastlinski sok vsebuje snovi, zaradi katerih postane koža preobčutljiva na svetlobo in oseba že po krajši izpostavljenosti soncu dobi hude opekline. Naredijo se veliki vodeni mehurji, ko ti počijo, pa ostanejo rdečkaste brazgotine, ki se celijo še več mesecev. Podobno reakcijo sicer lahko povzročijo tudi nekatere druge domorodne rastline (npr. pastinak, navadni dežen), a pri orjaškem dežnu so opekline precej hujše. Zaradi velikih negativnih vplivov na naravo je bil orjaški dežen leta 2017 uvrščen med invazivne tujerodne vrste, ki zadevajo Unijo. To pomeni, da zanj veljajo najstrožji ukrepi za preprečevanje vnosa in širjenja tujerodnih vrst, ki so določeni z evropsko uredbo št. 1143/2014. Orjaški dežen je prepovedano vnašati v Evropsko Unijo, ga razmnoževati, gojiti, prevažati, kupovati, prodajati, uporabljati, izmenjevati, posedovati ali izpustiti v okolje. Če morda gojite orjaški dežen na vrtu, ga morate odstraniti. V Sloveniji imamo pravzaprav srečo, saj orjaški dežen ni bil pogosta okrasna rastlina in je zato razmeroma redek. Od leta 2011, ko smo začeli podrobneje spremljati stanje, smo ga, tudi s pomočjo obvestil prebivalcev, našli na 25 lokacijah po Sloveniji. Pri tujerodnih vrstah se je dobro učiti iz napak drugih in to smo

Odtranjevanje dežna

Orjaški dežen

KAKO PREPOZNAMO ORJAŠKI DEŽEN?

Orjaškemu deženu je podobnih več domorodnih kobulnic, predvsem navadni dežen. Po katerih znakih vrsti najlažje razlikujemo?

ORJAŠKI DEŽEN

Višina 2-3 metre. Cveti lahko tudi že pri višini 1,5 metra.

Steblo prekrivajo toge bodičke, ki imajo pri dnu rdečo pego.

Listi so globoko deljeni, po robu drobno nazobčani. Največji dolgi več kot 1 meter.

PAZI! Rastlinski sok orjaškega dežna je strupen in lahko povzroči hude opekline. Rastline se ne dotikajte!

NAVADNI DEŽEN

Višina 0,8 do 2 metra.

Bodičke so majhne. Steblo je zeleno, brez rdečih peg (včasih rahlo rdeče proge).

Listi so manj globoko zarezani, rob ni nazobčan. Dolgi so do 0,5 metra.

pri orjaškemu dežnu tudi naredili. V številnih drugih državah po Evropi, kjer se niso pravočasno lotili zatiranja orjaškega dežna, je danes že na stotine žarišč te invazivne tujerodne rastline. V Sloveniji ga že od leta 2011 na vseh znanih lokacijah sistematično zatiramo. V Ljubljani te aktivnosti izvajamo v sklopu večletne akcije odstranjevanja izbranih tujerodnih rastlin na zemljiščih v občinski lasti, ki jih financira Mestna občina Ljubljana. Sredstva za odstranjevanja orjaškega dežna na ostalih lokacijah po Sloveniji zagotavlja Ministrstvo za okolje in prostor. Za zdaj kaže, da nam je uspelo preprečiti, da bi nam orjaški dežen »zrasel čez glavo«. V zadnjih osmih letih smo ga uspešno izkoreninili na 16 lokacijah, na devetih lokacijah pa aktivnosti še potekajo. Odstranjevanje običajno traja več let, saj so na žariščih v prsti prisotna semena, ki ostanejo kaljiva še več let. Območja tako vsako leto spremljamo, z izkopavanjem odstranjujemo rastline in tako preprečujemo cvetenje in semenjenje novih rastlin.

Seveda pa obstaja možnost, da orjaški dežen uspeva še kje v Sloveniji in ga še nismo zabeležili. Bodite pozorni na svojo okolico in se ga naučite prepoznati. Od najbolj podobnega domorodnega navadnega dežna ga ločimo po velikosti, obarvanosti stebela in obliki listov.

Če menite, da ste opazili orjaški dežen, lahko fotografije posredujete prek spletne ali mobilne aplikacije Invazivke (www.invazivke.si). Pri tem se rastline nikar ne dotikajte!

»Papagajčki« se morajo posloviti z naših vrtov

Jana Kus Veenvliet, Zavod Symbiosis, so. p. (Foto: arhiv Zavoda Symbiosis)

Pisano cvetje na vrtovih je lahko čudovito okrasje okolice naših domov. A pri nakupu pogosto ne pomislimo, da večina okrasnih rastlin ne izvira iz naših krajev in so pri nas tujerodne vrste. Mnoge med njimi zahtevajo veliko nege in se same ne širijo z vrtov, za nekatere pa vrtna ograja ni ovira. Njihova semena lahko v naravo занesejo veter ali ptice, ali pa jih s prstjo, v kateri so skriti delci korenin, na nova območja занesemo ljudje. Kadar se v naravi ustalijo in samostojno širijo ter oblikujejo goste sestoje, iz katerih izpodrivajo domorodne vrste, takrat govorimo o invazivnih tujerodnih vrstah.

Med invazivnimi tujerodnimi rastlinami, ki so prestopile meje vrtov, tudi pri nas vse pogosteje najdemo sirsko svilnico. Marsikdo jo pozna pod imenom »papagajček«, ki so ji ga nadeli zato, ker nekaj centimetrov velik plod spominja na papagaja. Morda ste takšnega papagajčka dobili kot okras na kozarcu, ko so vam postregli koktajl.

Sirske svilnice so zelenate trajnice, katerih steblo zraste do dva metra. Listi so veliki tudi do 20 centimetrov, jajčasti in nasprotno razvrščeni. Socvetje svilnice je nekaj posebnega, od daleč po barvi in obliki nekoliko spominja na domorodno konjsko grivo. A če pogledamo posamezne cvetove, so ti povsem drugačni. Svilnice so strupene, vendar ljudem večinoma niso nevarne. Le pri bolj občutljivih ljudeh lahko bel mleček, ki se nahaja v stebelu in listih, povzroči dermatitis. V naravnem območju razširjenosti svilnice, v Severni Ameriki, pa strupenost s pridom uporabljajo metulji monarhi. Njihove gosenice se hranijo z različnimi vrstami svilnic in strupe vgradijo v zunanji skelet, v katerem se ti ohranijo tudi po preobrazbi v metulje. S tem se gosenice in metulji uspešno branijo pred napadom plenilcev.

Čeprav je sirska svilnica stara vrtna rastlina, ki jo nekod gojijo že desetletja, je vse bolj jasno, da se lahko v naravi hitro širi. Pri nas je v naravi še ne srečamo pogosto, v nižinskih predelih Madžarske in Srbije pa množično prerašča kmetijske površine in povzroča veliko okoljsko in gospodarsko škodo. Zato so leta 2017 sirska svilnico na ravni celotne Evropske unije uvrstili med tiste invazivne tujerodne vrste, za katere veljajo najstrožji ukrepi za preprečevanje širjenja. Invazivne tujerodne vrste, ki zadevajo Unijo, je prepovedano: vnašati v Unijo, razmnoževati, gojiti, prevažati, kupovati, prodajati, uporabljati, izmenjevati, posedovati ali jih izpustiti v okolje. Svilnice torej tudi ni več dovoljeno gojiti na vrtovih in jo je treba obvezno odstraniti. V Ljubljani sirska svilnico že odstranjujemo na zemljiščih v občinski lasti. Delo financira Mestna občina Ljubljana. Če ste iz opisa ugotovili, da imate na vrtu posajeno sirska svilnico, se čim prej spomladi lotite od-

Gojenje sirske svilnice je prepovedano

Plod po obliki spominja na papagaja

stranjevanja. Opremite se tudi z dobro mero vztrajnosti, saj ne bo šlo zlahka. Sirska svilnica ima namreč v tleh razvejan sistem navpičnih in vodoravnih korenin. Če jo pokosimo, bo že v nekaj dneh odgnala. Uspešnejši način odstranjevanja je izkopavanje, preden se razvijejo in razprejo plodovi. V plodovih se namreč razvijejo dobro kaljiva semena, ki vsebujejo dolge laske, tako da jih veter raznaša na daljše razdalje. A tudi košnjo bomo morali večkrat ponoviti. Ker pri izkopavanju presekamo vodoravne korenike, se lahko zgodi, da bo sprva odgnalo celo več stebel, a če postopek vztrajno ponavljamo (3 do 4-krat na leto), bomo v nekaj letih rastline izčrpali in bodo postopoma propadle. Bodite previdni z izkopanim materialom in plodovi in jih ne odlagajte zunaj vrtov, saj bi tako rastline razširili na nova območja. Nadzemne dele, razen plodov, lahko kompostiramo. Podzemne dele shranite v vreče ali posode ter jih oddajte v Začasni zbirni center na Povšetovi 2 v Ljubljani, v zabojnik INVAZIVNE RASTLINE OSTALO.

In kaj lahko posadimo namesto sirske svilnice? Po obliki cveta so podobni nekateri okrasni luki (*Allium* sp.). Če želimo rastline, ki bodo privlačile žuželke, pa lahko izberemo domorodno navadno dobro misel (*Origanum vulgare*) ali konjsko grivo (*Eupatorium cannabinum*). Le za okrasje kozarcev za koktajle bomo morali najti kakšno drugo rešitev ...

Sirske svilnice imajo zelo dolge podzemne pritlike, iz katerih lahko rastlina ponovno odžene. Zato moramo biti pri odstranjevanju vztrajni in ga ponavljati, dokler rastlin ne izčrpamo.

Mestna knjižnica Ljubljana

Ana Berce, vodja informacijskega servisa Borza dela

Borza dela je informacijski servis, ki deluje v Mestni knjižnici Ljubljana v sklopu Centra za vse življenjsko učenje. Nastala je kot projekt "Aktivne politike zaposlovanja", ki sta ga leta 1996 skupaj pripravila Knjižnica Otona Župančiča in Zavod republike Slovenije za zaposlovanje. Po treh letih delovanja je servis uspešno preživel fazo projekta in postal neločljiv del knjižnične ponudbe, saj se zavedamo, da je knjižnica prostor, kjer se kultura, izobraževanja in socialno življenje med seboj prepletajo, živijo ter delajo.

Pri nas dobite informacije iz področja zaposlovanja, izobraževanja, delovnega prava, gospodarstva in sociale. Iskalce zaposlitve spodbujamo k pridobivanju in krepitvi kompetenc, dodatnega znanja ter k aktivni udeležbi pri sooblikovanju dela servisa.

Borza dela je bila vedno namenjena vsem iskalcem zaposlitve, tako brezposelnim kot zaposlenim, študentom, dijakom in upokojevcem. Ker pa trend brezposelnosti pada ter raste informacijska pismenost, se vedno bolj usmerjamo tudi k potrebam zaposlenih. Oktobra se bomo tako srečali z menedžerko za srečo iz podjetja Optiweb, ki nam bo predstavila vizijo podjetja ter pomen zadovoljstva na delovnem mestu. Pripravljamo pa tudi praktične delavnice portretne fotografije in obdelave fotografij. Ponudili pa bomo tudi predavanje, kako stopimo iz cone udobja ter poklicne orientacije za mlade. Seveda pa v naši ponudbi ne bodo manjkala izobraževanja na temo priprave razpisne dokumentacije, razgovora in vsega, kar je povezano z dobro pripravo, preden stopimo pred potencialnega delodajalca. V sodelovanju z Borzo znanja pripravljamo mesečne cikle z naslovom "Kariera v praksi", kjer spoznavamo pomen zdrave prehrane, gibanja ter nasploh zdravega načina življenja, ki ga zaposleni precej radi zanemarijo. Uspešno sodelujemo z Zavodom Nefiks, s katerim bomo jeseni zopet začeli s projektom Kolegice, ki je namenjen mladim ženskam, ki vstopajo na trg dela. Letos pa smo prvič tudi partner v projektu Inkubator 4.0, ki ga pripravlja Socialna akademija. Pomembni del Borze dela so tudi individualna svetovanja.

Z uporabniki se pogovorimo o poklicnih željah, pregledamo življenjepise, jih po potrebi predelamo in pripravimo spremno pismo. Pred samim zaposlitvenim razgovorom nudimo simulacije, kjer v varnem okolju preigramo možne situacije, s katerimi se lahko kandidati za delovno mesto srečajo. S tem poskušamo zmanjšati stres, ki je vedno prisoten v takšnih situacijah. Naše delo je zelo pestro in prepričana sem, da lahko prav vsak najde nekaj zase. Vedno pa smo odprti za nove ideje in projekte. Vabljeni, da nas obiščete v Knjižnici Otona Župančiča, nam pišete na bd@mkj.si ali pokličete na 01/ 308 51 21.

Prenovljena primestna vila v Zgornjih Gameljnah

Ana Musar Kalan, foto: arhiv Ruska dača d.o.o.

V petek, 10. maja 2019, je svoja vrata prvič odprla prenovljena primestna vila Ruska dača v Zgornjih Gameljnah. Kljub slabemu vremenu, ki je »odplavil« načrtovani jutranji program za novinarje, pa so v sončnem popoldnevu v Ruski dači praznik četrtne skupnosti Šmarna gora počastili krajani, ki so tako lahko prvi vstopili vanjo.

Množica obiskovalcev

Modra soba z vitraži

Vila, ki je zaradi svoje podobe imenovana Ruska dača in je bila leta 2011 razglašena za kulturni spomenik, predstavlja kulturno, turistično, kulinarčno in doživljajsko obogatitev kraja Zgornje Gameljne, Ljubljane in tudi celotne osrednje Slovenije. Vila Ruska dača, ki je vrsto let propadala pred očmi krajanov, je bila navzven popolnoma prenovljena že oktobra 2018, v notranjosti pa so bile prav 10. maja za ogled pripravljene in opremljene glavne sobe v vili.

Vila Ruska dača je bila okoli leta 1908 v svojem najlepšem in najbolj sijočem obdobju. Prav zato se je sedanji lastnik, podjetje Ruska dača d.o.o., odločil, da bo podeželsko vilo obnovil tako, da ji povrne videz s preloma stoletja. Prenova je potekala pod nadzorom Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije. Večino obnovitvenih in restavratorskih del je opravilo odlično podjetje GNOM d.o.o. iz Ljubljane.

Leta 1907 je takratno hišo kupil in jo leta 1908 prenovil v vilo s podobo, ki jo poznamo danes, ljubljanski veletrgovec in pivovarniški zastopnik Franc Petrič. Bil je svetovljan, popotnik, razgledan trgovec, ki pa so ga 1915 obtožili vohunjenja in ga ustrelili, a so ga kasneje rehabilitirali. Krajani, ki so se udeležili praznovanja svojega praznika, so imeli posebno čast, da jih je z balkona vile nagovoril sam Franc Petrič, ki ga upodablja izvrstni igralec Jernej Kuntner, ki bo v prihodnosti v vili gostil tudi posebne dogodke, kot na primer »Cesarsko večerjo«, pa tudi sicer že sedaj rad obišče »svojo« Rusko dačo.

Zbrane obiskovalce sta nagovorila tudi predsednik četrtne skupnosti, gospod Primož Burgar in podžupan Mestne občine Ljubljane, gospod Dejan Crnek. Program so popestrili še KUD Tacen,

Zeleni salon

Knjižnica

Praznovanje Dneva ČS ŠG na dvorišču

Gospod Petrič (igralec Jernej Kuntner)

Primož Burgar, Jernej Kuntner v vlogi G. Petriča, Dejan Crnek in Aleš Musar

vokalna skupina Krila in izvrstna Alenka Pirjevec z lutko Baletke in njenim Cvetličnim valčkom Vila je pritegnila res veliko obiskovalcev, kar 230 krajanov si je ogledalo njeno notranjost. Obiskovalci so skupaj z ekipo Ruske dače vztrajali vse do teme, tako da so si lahko notranjost vile ogledali vsi, ki so si to želeli. Odlični vodniki Ruske dače so presenečali obiskovalce z zanimivimi zgodbami, ki jih prinaša vila in njena notranjost. Ni bilo skupine, ki ne bi glasno vzdihnila ob vstopu v 'zeleni salon'. Nasmejale in začudile so jih številne anekdote, povezane z bogato opremo vsake sobe oziroma vile. Notranjost je namreč opremljena s pohištvom in umetninami, ki so iz časa pred prvo svetovno vojno. Vse, tudi najmanjši detajli, izvirajo iz let s preloma stoletja. Prav vsak kos pohištva, slike, vaze, okraski, vse do zadnje žličke s seboj prinašajo svoje zgodbe in zanimivo zgodovino. Vse, kar lahko danes občudujete v vili, je bilo skrbno izbrano in ponuja res posebno doživetje duha meščanstva na prelomu stoletja. Če smo lahko v Sloveniji ponosni na

bogato ohranjeno dediščino podeželskega življenja, celo srednjeveških gradov, pa je Ruska dača precej osamljen in zato toliko bolj edinstven kulturni prostor, v katerem se da slutiti, kakšno je bilo življenje ugledne, premožnejše meščanske družine v času pred prvo svetovno vojno.

Od julija 2019 si vilo Rusko dačo lahko tudi ogledate. Vsako soboto ob 11.00 in 12.00 so na voljo vodeni ogledi, ki vas bodo popeljali v preteklost in vam približali meščansko življenje pred dobrim stoletjem. Ob predhodnem dogovoru so možni tudi vodeni ogledi po željah obiskovalcev. Kmalu bo ob vili zaživel tudi letni vrt. Ruska dača poleg ogleda vile in organizacije posebnih dogodkov nudi tudi druge, prav tako drugačne in izjemne storitve, ki povzemajo bistvi časa, kraja in družbene umestitve: udobje, ugodje in eleganco. Del ponudbe Ruske dače je možnost najema limuzine, ki je edina tovrstna v Sloveniji.

Gre za vozilo Rolls Royce Phantom VI, ki ga je leta 1971 za svoje službene in protokolarne potrebe naročila prin-

Rolls Royce

Kaviar in šampanjec

cesa Aleksandra, sestrična britanske kraljice Elizabete II. Ruska dača je že po zgodovinskem izročilu Franca Petriča tudi hiša potovanj, na katerih je sam spoznaval svet in opravljal posle. Pomemben del njene vsebine zato ostaja tudi turistična ponudba potovanj v tujino, tako v Rusijo kot tudi v dežele kjer so se rojevale civilizacije. Gre za oblikovanje manjših skupin in po skrbno načrtovanem programu, v katerem je dobro premišljen vsak najmanjši detajl. Ruska dača pa razvija tudi svojo edinstveno in butično blagovno znamko; v začetku septembra so predstavili prva dva izdelka svoje kulinarčne linije. To sta vrhunska izdelka, oba pa sta v svoji kategoriji sploh prva, ki nosita slovensko blagovno znamko: kaviar in šampanjec.

Naloga, ki še čaka lastnika, podjetje Ruska dača d.o.o., je ureditev širše okolice vile. Na vplivnem območju kulturnega spomenika, ki je danes še v lasti DUTB, želi urediti park, ki bo še bolj obogatil že tako lepo okolje Zgornjih Gameljn.

Čudovito obnovljena Ruska dača sredi Zgornjih Gameljn je več kot samo kulturni spomenik. Prinaša izjemno zanimive zgodbe, ne samo zaradi svoje arhitekturne posebnosti, ampak tudi zato, ker s svojo zunanjo in notranjo podobo ohranja podobo slovenskega meščanskega življenja z začetka 20.stoletja. Vse informacije najdete na njihovi spletni strani <https://www.ruska-daca.si/>, kjer se lahko prijavite tudi na njihove spletne novice.

Vpliv športne aktivnosti na nekatere biološke spremenljivke

Tekst in foto: dr. Veronika L. Dolenc, prof. šp. vzg., <http://zdravozivi.si/>

Vpliv športne aktivnosti se kaže na številnih bioloških spremenljivkah in je odvisen od medsebojne povezanosti genetskih in okoljskih dejavnikov. Tukaj je nekaj fizioloških in morfoloških spremenljivk, ki jih z redno športno aktivnostjo lahko izboljšamo:

Aerobna moč po 35. letu pada in po 60. letu pade za 45% (Conley in sod, 2000). Treening za srce, ožilje in dihala (nordijska hoja, hoja/tek v klanec, kolesarjenje...) krepi srce, saj pride zaradi izboljšane cirkulacije do srčne mišice več krvi in posledično več kisika. Tudi tisti, ki imate težave z visokim krvnim tlakom, lahko izboljšate vaše zdravje na način, da ste telesno v kondiciji. Verjetnost za ishemično bolezen srca se bo znatno zmanjšala.

Mišična masa in moč po 30. letu padata. Izguba mišične mase vodi do različnih težav, kot so padec bazalnega metabolizma, pridobitev maščobne mase in sladkorna bolezen. Študije kažejo na 3 - 8 % padec mišične mase vsakih deset let po 30. letu in 5 - 10 % upad po 50. letu, kar je v povprečju pol kilograma mišic vsako leto (Westcott in sod., 2001). En kilogram mišic v mirovanju (spanje, ležanje) porabi približno 13 kcal/dan (Wang in sod., 2011). Vsakršno gibanje porabo poveča. Redna tedenska aktivnost, trening moči in intervalni trening, lahko dnevno porabo, predvsem zaradi povečanega metabolizma in sinteze beljakovin, povečajo na do 70 kcal/dan (Campbell, in sod., 1994; Pratley in sod., 1994).

Gostota kostnega tkiva po 30. pri ženskah in po 40. letu pri moških pada. Znižuje se nivo mineralov, kot sta kalcij in magnezij, zato je še kako pomemben trening za moč in visoko-udarna aktivnost. Zanimivo je, da je predpubertetni čas zelo primeren čas za trening visoko udarne športne aktivnosti, kot je funkcionalni trening (kondicijski trening), gimnastika, atletika, ekipni športi. Pozitivni učinki take aktivnosti se prenašajo v odraslo dobo. Visoko-udarna aktivnost dokazano povečuje kostno gostoto. Športna aktivnost pred puberteto zmanjša tveganje za zlom po menopavzi (Bass in sod. 1998).

Elastičnost tkiv se z leti zmanjšuje. Skupna presnovna aktivnost tenoplastov se s starostjo zmanjšuje, kar najverjetneje upočasni obnovitveno sposobnost tetive, t.j. sposobnost sinteze beljakovin in aminokislin. Z razvojem in staranjem se kolagenske in nekolagenske strukture spreminjajo. Elastične komponente (elastin) se zmanjšajo s starostjo. Vsebnost zunajcelične vode v tetivah se zniža. Gibljivost tetiv in mišic lahko izboljšamo z rednimi razteznimi vajami ali jogo. Tudi tek in eksplozivni športi vplivajo na počasnejše degenerativne spremembe elastičnih beljakovin, vendar se pri starejših bolj priporoča aktivnost, pri kateri se intenzivnost, trajanje in količina povečuje postopno. Na elastičnost tetiv vpliva tudi prehrana, ki mora vsebovati beljakovine in ogljikove hidrate (Kannus in sod. 2005).

Vse zdravstvene organizacije se strinjajo, da pomembno vplivamo na zdravje, če skrbimo zanj. Zdrav življenjski slog je v naših rokah. Zanemarjanje telesa in duha s slabimi navadami vodi v bolezn. Na ohranjanje in izboljšanje zdravja oz. navedenih bioloških spremenljivk ima športna aktivnost pozitiven vpliv le, če jo izvajamo redno.

Naše stare gostilne (2. del)

Jurij Šilc

Najprej nekaj besed o nekdanjih, že izginulih gostilnah v Tacnu. Najstarejši zapis o kateri od njih je iz leta 1861, ko je Andrej Narobe v graščini Rocen (Rocenska ulica 56) odprl gostilno z vrtom v več terasah, kjer je nudil vina, osvežilne pijače in hladne prigrizke. Nudil je tudi hlev za konje, če bi želeli gostje nadaljevati pot na Šmarno goro. Do kdaj je gostilna v graščini delovala ni znano. Pri Guzju na vasi (Cesta vstaje 1) je poltretje stoletje živela rodbina Kovač in zadnji med njimi, župan Franc Kovač, je imel tam gostilno do svoje smrti 1910. V njej so pogosto potekale občinske volitve, verjetno pa je bilo 1898 tam ustanovljeno tudi PGD Tacen. Pred prvo vojno je bila krajši čas gostilna tudi pri Tomažu (Kajakaška cesta 8), ki sta jo imela domačinka Jera Leskovec in njen mož Janez Traven iz Zg. Gameljn. Njun starejši sin Franc je pozneje prevzel gostilno pri Koširju.

Po prvi vojni je domačin Franc Sirnik v novozgrajeni hiši (Tacenska cesta 166) najprej odprl trgovino z mešanim blagom in 1929 še brezalkoholno gostilno. Od 1939 sta imela gostilno v najemu zakonca Ludvik in Marija Vajdič. Sprva se je gostilna imenovala Pri zvonu, od 1954 pa Pod Grmado. Bila je znana po tem, da so ob koncu tedna v njej prirejali ples. Tam so prva leta po drugi vojni tacenski prosvetarji uprizarjali tudi gledališke igre. Gostilna je delovala do začetka šestdesetih let.

Vajdičeva gostilna Pri zvonu pred drugo vojno (fotografijo hrani T. Kernič)

Od starejših tacenskih gostilen sta ostali do danes dve: pri Koširju (Tacenska cesta 142) in pri Gradu (Ulica Janeza Rožiča 2). Žal ni znano kdaj je nastala pri rečnem prehodu na Savi, omenjenem že l. 1283, verjetno najstarejša tacenska gostilna Košir. Morda 1692, ko se je sem priženil Jurij Košir z Ježice. Zadnji njegovih potomcev je umrl 1796 in za njimi so imeli gostilno najprej domačini Šuštaršiči, nato Hacini iz Cerkelj na Gorenjskem in od 1843 Malenški. Ob prelomu stoletja jo je kupil Franc Sajovic iz Olševka, ki jo je kmalu po letu 1920 prodal Francu Travnu. Ta je imel tam restavracijo pri Koširjevem dvoru s tremi sobami, kuhinjo, shrambo za jedila, vinsko kletjo, magazinom za žito in konjskim hlevom. V njej so vsakodnevno ponujali sveže ribe (sulce, postrvi, ščuke, menke). Pri Koširju so se vse od 1868 pogosto ustavljali člani Sokola s Franom Levstikom.

Hotel Sava pod Šmarno goro sta 1930 zgradila domačinka Francka Česenj in njen mož Matevž Perovšek iz Zg. Slivnice pri Grosupljem. Imel je tri lokale, štirinajst sob, vrt, elektriko in lasten vodovod. Hotel je 1940 kupil Jože Grad iz Beričevega in v njem odprl gostilno Grad, ki jo zdaj vodi že tretja generacija.

Naslednjič pa še skok na Šmarno goro.

Te zanima, kje v knjižnici oživijo zgodbe, kje je Kosovirija in kako je črkam ime? Dobra zgodbica lahko pride tudi k tebi – izberi in preberi ali poslušaj jo.

URE PRAVLJIC ZA OTROKE V KNJIŽNICI GAMELJNE
od oktobra, vsak torek ob 18. uri.

MIKLAVŽEV SEJEM V TACNU

*V prazničnem decembru Turistično društvo Šmarna gora-Tacen v sodelovanju z Gostilno Košir pripravlja tradicionalni Miklavžev sejem v Tacnu. Miklavžev sejem se bo začel v **sredo, 4.12.2019 ob 15. uri in zaključil v četrtek, 5.12.2019, ob 19. uri.** Pripravljamo pestro ponudbo na stojnicah, delavnico za otroke ...*

Zadnji dan Miklavževega sejma, v četrtek, 5.12.2019 ob 16.30 uri bo otroke obiskal Miklavž s spremstvom in polno košaro sladkih dobrot.

Več o Miklavževem sejmu bo objavljeno na FB strani našega društva in drugem informacijskem tisku.

VABLJENI

ZVEZA PRIJATELJEV MLADINE LJUBLJANA-ŠIŠKA,
s finančno pomočjo Mestne občine Ljubljana
IN ČETRTHA SKUPNOST ŠMARNA GORA

Vabimo otroke * in starše
v **ČETRTEK, 12. 12. 2019 ob 17.00,**
v dvorano Doma krajanov v **GAMELJNAH,**
Srednje Gameljne 50, Ljubljana
na ogled predstave

MOJE OGLEDALO

PO PREDSTAVI BO OTROKE POZDRAVIL DEDEK MRAZ.
OGLED PREDSTAVE JE BREZPLAČEN!
* PRIMERNO ZA OTROKE OD 3. DO 10 LET.

Osnovna šola Šmartno vabi
na

DOBRODELNI BOŽIČNO – NOVOLETNI KONCERT

4. 12. 2019 ob 18.00, velika telovadnica OŠ Šmartno pod Šmarno goro, Cesta v Gameljne 7

Na koncertu bodo nastopili učenci šole (pevski zbori, gledališki klub, plesalci, instrumentalisti) z gosti.

Pred koncertom bomo za najmlajše pripravili pravljico, po koncertu pa se bodo obiskovalci lahko družili v kavarni in si ogledali razstavljen izdelke, nekatere bo možno tudi kupiti.

**MESTNA OBČINA LJUBLJANA
VABI UPOKOJENCE NA**

BREZPLAČNE RAČUNALNIŠKE TEČAJE

VABLJENI NA

**35 URNE ZAČETNE
30 URNE NADALJEVALNE IN
20 URNE IZPOPOLNJEVALNE TEČAJE**

(WINDOWS, WORD, INTERNET, E-POŠTA, DIGITALNA FOTOGRAFIJA, DRUŽABNA OMREŽJA)
Več na: <http://www.ljubljana.si/si/zivljenje-v-ljubljani/starejsi/izobrazevanje-starejsih/>

**PRJAVITE SE LAHKO V ČETRTHNI SKUPNOSTI ŠMARNI GORI tel. 511 06 33 ali
V SLUŽBI ZA LOKALNO SAMOUPRAVO, tel. 306 48 62.**

Mestna občina
Ljubljana

ČETRTHNA SKUPNOST ŠMARNA GORA

SPOŠTOVANI KRAJANI IN KRAJANKE,

VABIMO VAS, DA OBIŠČETE SPLETNO STRAN NAŠE ČETRTHNE SKUPNOSTI, KJER SE
REDNO OBJAVLJAJO AKTUALNE NOVICE IN OBVESTILA O DOGAJANJU V NAŠEM
KRAJU IN AKTIVNOSTIH ČETRTHNE SKUPNOSTI.

Svet Četrthne skupnosti Šmarna gora

<http://www.smarna-gora.si/>